

Brüssel, 1. veebruar 2016
(OR. en)

5752/16

Institutsioonidevaheline
dokument:
2012/0060 (COD)

COMER 5
WTO 20
MAP 5
MI 51
CODEC 111

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	29. jaanuar 2016
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2016) 34 final
Teema:	Muudetud ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2016) 34 final.

Lisatud: COM(2016) 34 final

Brüssel, 29.1.2016
COM(2016) 34 final

2012/0060 (COD)

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

21. märtsil 2012 võttis komisjon vastu ettepaneku, mis käsitleb EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUST kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule (COM (2012) 124 final).

Ettepanekuga rahvusvaheliste hangete instrumendi kohta reageerib EL võrdsete võimaluste puudumisele maailma riigihangete turgudel. Kuigi meie riigihanketurg on välismaistele pakkujatele avatud, on kolmandate riikide kaupade ja teenuste riigihanketurud meile suures osas juriidiliselt või sisuliselt suletud. Rahvusvaheliste hangete instrumendi eesmärk on kutsuda partnereid pidama läbirääkimisi kolmandate riikide riigihangete üle ja avama need ELi pakkujatele.

Paljud kolmandad riigid ei soovi oma hanketurge rahvusvahelisele konkurentsile avada või avada turge suuremal määral, kui nad on seda juba teinud. Välismaistele pakkujatele avatud USA riigihangete väärtus on praegu kõigest 178 miljardit eurot; Jaapani puhul on see näitaja 27 miljardit eurot ning Hiina riigihanketurst on välisettevõtjatele avatud väga väike osa. Paljud riigid on võtnud proteksionistlikke meetmeid, eelkõige majanduskriisi tõttu. Kokku on üle poole maailma riigihanketurst praegu proteksionistlike meetmete tõttu suletud ja see osa kasvab veelgi. Selle tagajärjel pääseb ELi eksporti ülemaailmsetele riigihanketurgudele ainult 10 miljardi euro ulatuses (0,08 % ELi SKPst); hinnanguliselt 12 miljardi euro ulatuses ELi eksporti jääb piirangute tõttu realiseerimata.

WTO riigihanketuru muutmist käsitlevatel läbirääkimistel ja kahepoolsetel läbirääkimistel kolmandate riikidega on EL toetanud rahvusvaheliste riigihanketurgude laialdast avamist. EL on oma riigihanketuru avanud mõnepoolses lepingus riigihangete kohta osalevatest riikidest pärit pakkujatele ligikaudu 352 miljardi euro väärtuses. Mõned olulised majandusjõud nagu Hiina, Brasiilia ja India ei osale veel asjaomases lepingus ja mõned riigid on lepingusse kaasanud vaid piiratud hanked.

Alates sellest, kui 2012. aastal tehti ettepanek võtta vastu rahvusvaheliste hangete instrument, on alanud olulised kaubanduslääbirääkimised Ameerika Ühendriikidega (TTIP) ja Jaapaniga (vabakaubandusleping) ning jätkunud teistega, näiteks Hiinaga (et ühineda mõnepoolse lepinguga riigihangete kohta). Rahvusvaheliste hangete instrumendi vastuvõtmine oleks oluline märguanne nimetatud ja ka muudele partneritele ja kutsuks läbirääkijaid üles kiirendama tööd nende hanketurgude märkimisväärses avamiseks. Sellepärast on vajadus rahvusvahelise hangete instrumendi järele muutunud veelgi pakilisemaks. Lõppeesmärk on parandada kooskõlas ELi aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegiaga „Euroopa 2020“ (COM (2010) 2020) ELi ettevõtjate äri võimalusi kogu maailmas, luues seeläbi uusi töökohti ning edendades innovatsiooni.

Esialgne ettepanek koosnes kahest osast: a) nn hõlmatud hanked (mille puhul EL on võtnud rahvusvahelisel tasandil turulepääsukohustused) ja b) nn hõlmamata hanked (mille puhul EL ei ole võtnud rahvusvaheliselt tasandil turulepääsukohustusi). Viimase kategooria kohta oli esialgses ettepanekus ette nähtud kaks eri menetlust: a) detsentraliseeritud menetlus, mille käigus hankiv üksus võib saada komisjoni nõusolekul loa jätta pakumused kõrvale ja b)

tsentraliseeritud menetlus, kus põhiroll on komisjonil (uurimine, läbirääkimised kolmanda riigiga, otsus võtta piiravaid meetmeid (vajaduse korral turu sulgemine või hinnatrahv), mida rakendavad riiklikud ametiasutused oma hankemenetluses).

Esialgset ettepanekut on arutatud Euroopa Parlamendis ja nõukogus, kuid esimest lugemist lõpetatud ei ole.

Kuigi suurem osa liikmesriikidest nõustus, et praegu puudub tasakaal ühest küljest avatud ELi riigihanketuru ja teisest küljest tõsiste ja püsivate probleemide vahel, millega ELi majandustegevuses osalejad teatavates kolmandates riikides kokku puutuvad, ei ole nõukogu suutnud leppida kokku ametlikus seisukohas komisjoni ettepaneku suhtes. Ettepaneku analüüsimisel kaubandusküsimuste töörühmas on mitu liikmesriiki väljendanud reservatsioone seoses põhimõttega sulgeda ELi turg teatavatest kolmandatest riikidest pärit kaupadele ja teenustele, isegi kui seda tehakse ajutiselt ja sihtotstarbeliselt, samas kui mõned liikmesriigid seda algatust kindlalt toetasid. Mõned liikmesriigid on ka väljendanud muret ettepanekuga hankijatele ja ettevõtjatele loodava halduskoormuse pärast.

15. jaanuaril 2014 hääletas Euroopa Parlamendi täiskogu komisjoni ettepaneku muudatuste üle ja kiitis suure enamusega heaks volitused kolmepoolseteks läbirääkimisteks koos muudatuste loeteluga. Muudatused hõlmasid peamiselt tsentraliseeritud ja tsentraliseerimata samba ühendamist, sätestades, et detsentraliseerimata menetlust saaks kasutada ainult siis, kui komisjon on algatanud uurimise, erandite ulatuse laiendamist arenguriikide jaoks ja tähtaegade lühendamist seoses uurimistega, mida komisjon toimetab kolmandate riikide väidetavate diskrimineerivate tavade ja meetmete suhtes. 20. oktoobril 2014 kinnitas Euroopa Parlamendi praegune koosseis eelmise ametiaja jooksul tehtud otsuse ja tegi ettevalmistusi kolmepoolseteks läbirääkimisteks.

Arvestades arvamuste laialdast kokkulangevust selles, et praegu valitseb ebakõla ELi hanketuru avatuse ja kolmandate riikide hanketurgude vahel ja et Euroopa äriühingutel peaks olema parem juurdepääs välismaistele hangetele, otsustas komisjon oma esialgse ettepaneku läbi vaadata, et reageerida tõhusamalt mõningatele ELi mõlema seadusandja väljendatud muredele, tagades samas, et läbivaadatud ettepanek annaks ELile suurema mõjuvõimu läbirääkimistel välismaiste hanketurgude avamise üle.

Käesolevas ettepanekus esitatud muudatuste eesmärk on kõrvaldada kõik instrumendi esialgses redaktsioonis esinenud võimalikud negatiivsed tagajärjed, näiteks eelkõige ELi hanketuru täielik sulgemine, halduskoormus ja siseturu killustumise oht. Samal ajal rõhutatakse ettepanekus komisjoni rolli kolmandates riikides esinevate hanketõkete uurimisel ja pakutakse välja vahendid nende eemaldamiseks koostöös kolmandate riikidega. Täpsemalt kaotatakse muudetud ettepanekuga detsentraliseeritud menetlus, jättes samas alles võimaluse kehtestada teatavatel tingimustel hinnatrahv, lihtsustatakse menetlusi, laiendatakse erandite kohaldamisala ja pakutakse vahendid võimalike meetmetega täiendavaks tegelemiseks. Lisaks tagatakse ettepanekuga parem läbipaistvus, sätestades, et komisjon peaks tegema üldsusele kättesaadavaks kolmandate riikide diskrimineerivate meetmete ja tavade uurimiste tulemused, samuti selliste riikide poolt diskrimineerivate meetmete ja tavade lõpetamiseks võetud meetmed.

2015. aasta tööprogrammis teatas komisjon kavatsusest muuta rahvusvaheliste hangete instrumenti kooskõlas uue komisjoni prioriteetidega, et lihtsustada menetlusi, lühendada uurimise tähtaegu ja vähendada rakendamises osalejate arvu. Muudetud ettepanek hõlmab kõiki neid elemente ja peaks rajama aluse, millest lähtuvalt leida tasakaalustatud

kompromisslahendused Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel, tagades samas, et rahvusvaheliste hangete instrument oleks läbirääkimistel tõhus abivahend.

2. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

• Esialgsesse ettepanekusse tehtud muudatuste kokkuvõte

Käesolevas ettepanekus esitatud muudatuste eesmärk on suurendada instrumendi mõju kolmandate riikide suhtes ja samal ajal kõrvaldada esialgse ettepaneku võimalikud negatiivsed tagajärjed, nagu näiteks võimalus sulgeda ELi hanketurg kaubanduspartneri jaoks täielikult, instrumendi kohaldamisega kaasnev halduskoormus ja siseturu killustumise oht. Samal ajal rõhutatakse ettepanekus komisjoni rolli kolmandates riikides esinevate hanketõkete uurimisel ja pakutakse välja vahendid nende eemaldamiseks koostöös kolmandate riikidega.

Ettepaneku saab kokku võtta järgmiselt.

Esiteks tehakse ettepanek jätta välja võimalus turg sulgeda ja piirata võimalikke piiravaid meetmeid hinnatrahviga, mida nüüd nimetatakse hinnakohandusmeetmeteks. Kui komisjoni uurimise tulemusel tuvastatakse, et riik seab tõkkeid ELi osalemisele hankes, kohaldatakse asjaomase riigist pärit pakkujatele või kaupadele ja teenustele hinnakohandusmeetet. Vastupidiselt esialgsele ettepanekule võivad välismaised pakkujad ning tooted ja teenused, mille suhtes kohaldatakse hindamisel hinnakohandusmeetet, ikka lepingu saada, kui pakkumus on hinnakohandusest olenemata hinna ja kvaliteedi poolest konkurentsivõimeline.

Teiseks võetakse läbivaadatud ettepanekuga hankijatelt võimalus keelata omal äranägemisel välismaistel pakkujatel hankemenetluses osalemine. Selleks on jäetud välja detsentraliseeritud sammas.

Kolmandaks sisaldab läbivaadatud ettepanek eeldust, et hinnakohandusmeetme subjektist kolmandast riigist pärit äriühingute esitatud pakkumuste suhtes kohaldatakse hinnatrahvi, välja arvatud juhul, kui nad suudavad tõendada, et asjaomase kolmandast riigist pärit hõlmamata kaubad ja teenused moodustavad vähem kui 50 % nende pakkumuse koguväärtusest. Esialgses ettepanekus lasus tõendamiskohustus hankijal, kuid nüüd lasub see pakkujal.

Neljandaks tehakse ettepanek vähendada halduskoormust, võimaldades liikmesriikidel näidata ära, millised nende hankeüksused peavad hinnakohandusmeetet rakendama. Ettepanek on ehitatud üles sarnaselt jõustamismäärusele¹. Viiendaks ei kohaldataks hinnakohandusmeetet Euroopa väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) suhtes ning nendest arenguriikidest pärit pakkujate ja toodete suhtes, kus rakendatakse GSP+ erikorda, vastavalt ELi kaubandus- ja arengupoliitikale asjaomaste riikide suhtes. Sama kehtib ka VKEde rahvusvaheliste hangete instrumendist kõrvalejätmise suhtes, mis tagab instrumendi kooskõla ELi laiemaga poliitikaga asjaomases valdkonnas.

Kuuendaks võimaldaks uus säte täpsustada piirkondi regionaalsel või kohalikul tasandil, nagu osariigid, maakonnad või isegi kohalikud omavalitsused. Seitsmendaks tehakse ettepanek lühendada komisjoni uurimiste tähtaegu tsentraliseeritud menetluses lisaks sellele, et

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 654/2014, 15. mai 2014, milles käsitletakse liidu õiguste rakendamist rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade kohaldamisel ja jõustamisel (ELT L 189, 27.6.2014, lk 50–58).

detsentraliseeritud sammas täielikult kaotatakse. Kaheksandaks, kooskõlas komisjoni lähenemisviisiga läbipaistvusele kaubanduspoliitikas on tehtud ettepanek teha üldsusele kättesaadavaks kolmandates riikides hankemenetluste tõkete väljaselgitamiseks toimetatud komisjoni uurimiste tulemused. Üheksandaks on selgitatud seda, et instrumenti kohaldatakse kõikide hangete ja kontsessioonide suhtes niivõrd, kuivõrd need on kaetud veebruaris 2014 vastu võetud ELi hanke- ja kontsessioonidirektiividega (mis tähendab, et näiteks veevarustusteenuste kontsessioonilepingud on kõrvale jäetud).

Kõik nimetatud muudatused on täielikult kooskõlas komisjoni 2015. aasta tööprogrammis esitatud kavatsusega lihtsustada menetlusi, lühendada uurimiste ajakava ja vähendada rakendamises osalejate arvu.

- **Kooskõla ettepaneku valdkonnas kehtivate õigusnormidega**

Käesolevas uues rahvusvaheliste hangete instrumendis käsitletakse Euroopa Liidu riigihankepoliitika välismõõdet. Sarnaselt eelkäijatega ei ole Euroopa Liidu hiljuti vastu võetud uute riigihankedirektiividega² ette nähtud üldist raamistikku välismaiseid kaupu ja teenuseid sisaldavate pakkumuste käsitlemiseks ELi riigihanketurul. Ainsad konkreetsed reeglid on sätestatud direktiivi 2014/25/EL artiklites 85 ja 86. Neid sätteid kohaldatakse siiski üksnes võrgustiku sektori hangete suhtes ning nende reguleerimisala on liiga piiratud selleks, et oluliselt mõjutada läbirääkimisi turulepääsu üle. Tegelikult moodustavad võrgustiku sektori hanked ELi riigihangetest ainult ligikaudu 20 %. Komisjoni muudetud ettepanekus tehakse ettepanek nimetatud kaks artiklit rahvusvaheliste hangete instrumendi vastuvõtmise korral kehtetuks tunnistada.

- **Kooskõla liidu muude tegevuspõhimõtete ja eesmärkidega**

Nii esialgse kui ka muudetud algatusega rakendatakse strateegiat „Euroopa 2020” ning „Euroopa 2020” juhtalgatust üleilmastumise ajastu tervikliku tööstuspoliitika valdkonnas [KOM(2010) 614]. Samuti rakendatakse sellega ühtse turu akti [KOM(2011) 206] ja teatist „Kaubandus, majanduskasv ja maailmapoliitika” [KOM(2010) 612]. See on komisjoni 2011. aasta tööprogrammi strateegiline algatus (KOM(2010) 623 (lõplik)).

Ettepanek on kooskõlas liidu arengupoliitika ja -eesmärkidega, eelkõige seetõttu, et sellega kaitstakse vähim arenenud riikide kaupu ja teenuseid käesoleva õigusaktiga ette nähtud meetmete võtmise eest. Selles osas minnakse muudetud ettepanekuga üks samm kaugemale. Rahvusvaheliste hangete instrumendiga jäetakse selle kohaldamisalast välja nii vähim arenenud riigid kui ka need arenguriigid, mida loetakse haavatavateks mitmekesisuse puudumise tõttu ning seetõttu, et nad ei ole piisavalt integreerunud rahvusvahelisse kaubandussüsteemi ega maailmamajandusse. Selle muudatuse eesmärk on instrumenti veelgi ELi üldise arengupoliitikaga kooskõlla viia.

3. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/23/EL, 26. veebruar 2014, kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL, 26. veebruar 2014, riigihangete kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/25/EL, 26. veebruar 2014, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 207.

- **Subsidiaarsuse põhimõte**

Ettepanek tehakse Euroopa Liidu ainupädevusse kuuluvas valdkonnas. Subsidiaarsuse põhimõtet seetõttu ei kohaldata.

- **Proportsionaalsusepõhimõte**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel.

Juba esialgses ettepanekus oli hoolikalt tagatud tasakaal kõikide asjaomaste sidusrühmade huvide ja vajaduse vahel rahvusvaheliste hangete instrumendi laadse, ELi kaubanduspoliitikat toetava õigusakti järele. Muudetud ettepanekuga on veelgi vähendatud esialgse ettepaneku võimalikke negatiivseid tagajärgi, ilma et oleks välja jäetud ettepaneku olulisi aspekte ja et säiliks ettepaneku tõhusus abivahendina rahvusvahelistel läbirääkimistel.

- **Vahendi valik**

Kavandatud õigusakt on määrus.

Muud õigusaktid ei oleks asjakohased, sest ainult määrusega saab piisavalt tagada Euroopa Liidu ühtse tegevuse ühise kaubanduspoliitika valdkonnas. Kuna käesoleva instrumendiga usaldatakse komisjonile teatavad ülesanded, ei oleks asjakohane teha ettepanekut võtta vastu õigusakt, mis tuleks liikmesriikide õiguskorda üle võtta.

4. JÄRELHINDAMISTE TULEMUSED, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMINE JA MÕJUHINNANGUD

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Sidusrühmade arvamuse teadasaamiseks korraldas komisjon esialgset ettepanekut ette valmistades lisaks koosolekutele ka mitu konsultatsiooni ja teavitussüritust. Alates sidusrühmadega konsulteerimisest on eri liikmesriikide esindajatega leidnud aset tihedad kontaktid, et viimistleda läbivaadatud ettepanekut, mille vastuvõtmise tõenäosus oleks suurem.

Peamised põhjused, miks sidusrühmad ühe või teise poliitikavaliku kasuks otsustasid, olid ELi kaubanduspartnerite võetavate vastumeetmete oht, algatusest tulenev halduskoormus ning asjaolu, et algatus kahjustaks ELi mainet avatud turgude kaitsjana³. Lisaks oli sidusrühmade kaalukas enamus seisukohal, et mis tahes turulepääsupiirangute kehtestamise üle tuleks otsustada liikmesriikide või avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate asemel ELi tasandil⁴. See on sõnaselgelt kirjas muudetud ettepaneku artikli 1 lõikes 5, millega on keelatud muud kui määrukes ette nähtud piiravad meetmed.

³ Mõjuhinnangu aruanne, 2. lisa (avalike konsultatsioonide käigus esitatud arvamuste kokkuvõte), jagu 3.3, lk 9.

⁴ Mõjuhinnangu aruanne, 2. lisa (avalike konsultatsioonide käigus esitatud arvamuste kokkuvõte), jagu 3.3, lk 8.

Seoses halduskoormusega leidsid sidusrühmad eelkõige, et detsentraliseeritud menetluse kohase teavitamismenetlusega tekitatavad viivitused oleksid eriti koormavad⁵. See risk maandatakse täielikult endise artikli 6 väljajätmisega.

Muudetud ettepanekus on nendele muredele reageeritud veel sellega, et luuakse rohkem sihtotstarbeline vahend halduskoormuse vähendamiseks ja vastumeetmete riski minimeerimiseks. Samas rõhutatakse veelgi rohkem ELi riigihanketurgude üldise avatuse põhimõtet ja kaotatakse turu sulgemise võimalus.

• **Mõju hindamine**

Komisjoni mõjuhindamise komitee on esitanud mõju hindamise aruande kohta kaks arvamust. Lõplikus mõju hindamise aruandes on komitee soovitusi võimalikult suurel määral arvesse võetud. Kuigi komitee järeldused kehtivad endiselt, on praegu esitatud muudatuste eesmärk muuta instrument sihtotstarbelisemaks ja paremini elluviidavaks. Nõnda piiratakse veelgi mõju hindamise aruandes esile toodud võimalikke negatiivseid mõjusid.

- Võimalike piiravate meetmete piiramine hinnatrahviga võtab arvesse kahtlust, et esialgselt ette nähtud ELi hanketuru täielik sulgemine võiks saata kolmandatele riikidele valesid märguandeid ja ei oleks ELi majandushuveid laias plaanis kooskõlas. Kuna hindu kohandataks ainult hindamisprotsessis ja see ei määraks ära lõplikku hinda, ei kahjusta see hankijate huve.
- Detsentraliseeritud samba väljajätmisega kõrvaldatakse täielikult halduskoormus nendelt hankeüksustelt, kes taotlevad luba välismaiste pakkumuste kõrvalejätmiseks. Selle muudatusega kaitstakse ka siseturu terviklikkust ja välditakse killustatust.
- Eeldust, et piirav meede mõjutab uurimise all olevast kolmandast riigist pärit äriühingute esitatud pakkumusi, välja arvatud juhul, kui pakkumuse esitaja esitab vastupidiseid tõendeid, vähendab veelgi hankijate halduskoormust ja tõhustab samas meedet, sest hankija tehtud otsuse edasikaebamise tõenäosus väheneb märkimisväärselt. Hankijate kohustus aktsepteerida pakkumuste esitamise käigus ettevõtjate endi kinnitusi kaupade ja teenuste päritolu kohta peaks samuti halduskoormust vähendama.
- Kui liikmesriikidele antakse ülesanne valida meedet kohaldama hakkavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad, tagatakse, et rakendamine ei lange kõige väiksematele, piiratud haldussuutlikkuse ja vahenditega üksustele. Kõnealune muudatus ei vähenda meetme tõhusust, sest väikesed avaliku sektori hankijad tõenäoliselt ei halda rahvusvaheliste hangete instrumendiga reguleeritavas mahus hankeid. Kui üksuste loetelu ei esitata või kui esitatud loetelu ei vasta võetud hinnameetmele, võib komisjon sellise loetelu omal algatusel kehtestada.
- Kõige haavatavamate arenguriikide instrumendi kohaldamisalast kõrvale jätmine ei peaks mõjutama mõjuvõimu läbirääkimistel, sest instrument ei ole kunagi olnud kõnealustele riikidele suunatud. Nende riikide kohaldamisalast kõrvale jätmine muudab veelgi selgemaks selle, et instrumendi eesmärk on

⁵ Mõjuhinnangu aruanne, 2. lisa (avalike konsultatsioonide käigus esitatud arvamuste kokkuvõte), jagu 4.4, lk 13.

survestada peamisi kaubanduspartnereid, et nad avaksid oma hanketurge ELi majandustegevuses osalejatele veelgi rohkem. Instrumendi kohaldamata jätmine Euroopa VKEdes suhtes vähendab veelgi asjaomaste majandustegevuses osalejate halduskoormust kooskõlas ELi üldise VKEdes poliitikaga.

- Võimalus võtta meetmeid piirkondade vastu regionaalsel või kohalikul tasandil võimaldab eristada piirkondi ja tagab mõõdupärase reageerimise siis, kui diskrimineerivad meetmed esinevad kesktasandist (st riigiasutused, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused) allpool. Eesmärk on panna neid avama oma hankeid ELi pakkujatele.
- Komisjoni uurimiste tähtaegade lühendamine hajutab kahtlused eelkõige seoses detsentraliseeritud sambaga seotud pikalevenivate menetluste suhtes. Nendes menetlustes peaksid avaliku sektori hankijad ootama käimasolevas hankemenetluses ära komisjoni uurimise ja otsuse. Allesjääva tsentraliseeritud menetluse tähtaegade kohandamine peaks aitama kiirendada menetluses toimuva uurimise käiku.
- Kolmandate riikide kaubandustõkete alaste komisjoni uurimiste tulemuste üldsusele kättesaadavaks tegemine peaks andma uut hoogu nende tõkete eemaldamisele.
- Nagu juba esialgses ettepanekus ette nähtud, hõlmab rahvusvaheliste hangete instrument ka kontsessioonid ulatuses, mil need on uue kontsessioonide direktiiviga hõlmatud. Kontsessioone käsitlevad normid ei reguleeri seda, kas teatavaid tegevusi peavad tegema avaliku või erasektori üksused, vaid keskenduvad põhimõtetele, mida avaliku sektori üksused peavad kaupu või teenuseid hankides kohaldama.

Tulemuslikkus

Kavandatud muudatused tõhustavad instrumenti.

Õigusnormide selgitamine Mõju hindamise aruandes rõhutati esialgselt kavandatud lahenduste tõhusust seoses eesmärgiga selgitada kolmandate riikide pakkujatele ELi riigihanketurule juurdepääsu reegleid. Samuti osutati selles detsentraliseeritud samba valikulisest iseloomust tulenevatele arvukatele nõrkustele, mis võivad viia instrumendi erineva kasutuseni ja siseturu killustumiseni⁶. Muudetud ettepanek vastab endiselt esialgsele eesmärgile selgitada kohaldatavaid õigusnorme ja komisjonil on jätkuvalt lõplik sõna piiravate meetmete kasutamisel. Lisaks muutub normide kohaldamine detsentraliseeritud samba välja jätmisega lihtsamaks ja paremini ühtlustatuks ning piiravaid meetmeid kasutavate avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate põhjustatav veamäär väheneb. Komisjoni uurimiste tähtaegade lühendamisega tagatakse, et piiravate meetmete võtmine või võtmata jätmine selgub juba varem.

Mõjuvõim läbirääkimistel Detsentraliseeritud samba väljajätmise ja hinnatrahvide piiramisega kaasneb mõjuvõimu vähenemise risk. Siiski jääb alles esialgse ettepaneku tsentraliseeritud sambast tulenev mõjuvõim. Komisjonil on endiselt õigus kasutada mõjutusvahendina turulepääsu piiramist ja alustada mis tahes ajal diskrimineeriva käitumise

⁶ Mõju hindamise aruanne, jao 6.6.2 punkt 4, lk 33.

uurimist. Lisaks võimaldab muudetud ettepanek paremini kohandatud meetmeid, muu hulgas nähes ette võimaluse piirata piiravad meetmed keskvalitsusest allapoole jäävatele tasanditele kuuluvate piirkondadega. Piirdumine hinnatrahvi kui turulepääsu piiramise vähem äärmusliku vormiga, mida juba esialgses mõjuhinnangus hinnati, tagab, et ELi turud on endiselt põhimõtteliselt avatud, kuid samas on vajaduse korral võimalik kasutada sihtotstarbelisi meetmeid.

Tõhusus

Kavandatud muudatused tõhustavad instrumenti.

Halduskoormus Kavandatud muudatused vähendavad halduskoormust. Mõjuhinnangus eeldati, et detsentraliseeritud menetluse kohase teavitamisprotsessiga kaasnevad kulud ulatuvad 3,5 miljoni euron. ⁷ Detsentraliseeritud samba väljajätmine koos selle tähtaegadega kõrvaldab kõik võimalikud mõjuhinnangus välja selgitatud teavitamisprotsessiga kaasnevad riskid. Kui liikmesriikidele antakse luba valida eelnevalt välja avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad, kes peavad meedet kohaldama hakkama, aitab see tagada, et piiratud haldussuutlikkusega üksused ei pea meedet kohaldama. Mis puutub sellesse, et mõju hindamise aruandes leiti võimalik suurema halduskoormuse oht avaliku sektori hankijaile ja võrgustiku sektori hankijaile põhjendamatult madala hinnaga hangete korral, ⁸ siis esialgse ettepaneku artikli 7 väljajätmine kõrvaldab selle riski. Tulenevalt oma väiksusest ja piiratud suutlikkusest on VKEdel koormavate menetluste tõttu sageli erilisi raskusi. Väärtuse kõrge lävi muudab juba iseenesest ebatõenäoliseks selle, et instrument mõjutaks väiksemaid ettevõtjaid, kuid VKEde kõrvalejätmine selle kohaldamisalast vähendab veelgi asjaomaste majandustegevuses osalejate halduskoormust kooskõlas ELi üldise VKEde poliitikaga.

Vastumeetmete oht Kavandatud muudatused võimaldavad suunata meetmed kolmandas riigis diskrimineerimise eest tegelikult vastutavale piirkonnale ja nii ei ole tarvidust kehtestada meetmed kolmanda riigi kui terviku suhtes. Niisugune võimalus kehtestada paremini suunatud ja põhjendatud meetmeid vähendab veelgi vastumeetmete ohtu.

Valitsemissektori eelarve Nagu juba mõju hindamise aruandes selgitatud, on instrumendi üldmõju valitsemissektori eelarvele minimaalne ⁹. Siiski vähendab kohaldamisala piiramine seda mõju veelgi.

Sidusus

Mõju hindamise aruandes rõhutati seda, et ELi kaubanduspoliitika ja ELi siseturu ühtsust saab paremini tagada siis, kui otsused tehakse ELi tasandil, st teades kõik juriidilisi, majanduslikke ja poliitilisi tagajärgi ja vältides välismaiste kaupade ja teenuste kohtlemisel ELis eri tavasid ¹⁰. Detsentraliseeritud samba välja jätmisega saavutab komisjon suurema kontrolli piiravate meetmete kohaldamise üle ja seega vähendab normide ebakorrekse kohaldamise riske. Seepärast parandab muudetud ettepanek ELi kaubanduspoliitika ja ELi siseturu ühtsust ning aitab järgida ELi rahvusvahelisi kohustusi.

⁷ Mõju hindamise aruanne, jao 6.6.2 punkt 6, lk 34.

⁸ Mõju hindamise aruanne, jagu 6.9, lk 36.

⁹ Mõju hindamise aruanne, jagu 6.6.2, lk 34.

¹⁰ Mõju hindamise aruanne, jagu 7.1.1.3, lk 40.

Seega on mõjuhinnaangust tulenev nõue täidetud.

5. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ise ei mõjuta eelarvet. Komisjoni täiendavaid ülesandeid saab täita olemasolevate vahenditega.

6. MUUD KÜSIMUSED

- **Rakenduskavad ning seire-, hindamis- ja aruandluskord**

Ettepanek sisaldab ülevaatamisklauslit.

7. ETTEPANEKU TEATAVATE SÄTETE ÜSIKASJALIK SELGITUS

Artiklis 1 on määratud kindlaks reguleerimise ja kohaldamisala. Esialgse ettepaneku teksti on detsentraliseeritud samba välja jätmiseks kohandatud. Artiklit on selle loetavuse parandamiseks ka keeleliselt kohandatud. Lisaks sisaldab tekst selgitust, mille kohaselt liikmesriigid ei või piirata välismaiste majandustegevuses osalejate turulepääsu suuremas ulatuses kui määrusega ettenähtule. Nagu juba esialgses ettepanekus ette nähtud, hõlmab rahvusvaheliste hangete instrument ka kontsessioone ulatuses, mil need on uue kontsessioonide direktiiviga hõlmatud. Tasub märkida, et kontsessioone käsitlevad normid ei reguleeri seda, kas teatavaid tegevusi peavad tegema avaliku või erasektori üksused, vaid keskenduvad põhimõtetele, mida avaliku sektori üksused peavad turult kaupu või teenuseid hankides kohaldama.

Artiklis 2 on määratletud asjaomased terminid, millest suurem osa on võetud üle ELi riigihankedirektiividest. Mõned terminid, mida määruse eelnõus enam ei kasutata, on välja jäetud. Muudetud ettepanekus ei kasutata väljendit „olulise vastastikkuse puudumine”, kuid osutatakse „piiravatele ja diskrimineerivatele hankemeetmetele või -tavadele”.

Artiklis 3 on esitatud käesoleva määruse kohaldamisel olulised päritolureeglid avaliku sektori hankijate ja võrgustiku sektori hankijate hangitavate kaupade ja teenuste päritolu kindlaksmääramiseks. Kooskõlas ELi rahvusvaheliste kohustustega vastavad kaupade ja teenuste päritolureeglid ELi tolliseadustikus kindlaks määratud mittedooduspäritolureeglitele¹¹. Teenuse päritolu määratakse kindlaks Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaste asutamisõigust käsitlevate eeskirjade ja GATSi artiklis XXVIII esitatud määratluste alusel. Esialgset teksti on selle loetavuse parandamiseks mõnevõrra kohandatud.

Artiklis 4 on esitatud erand instrumendi kohaldamisest vähim arenenud riikidest pärit kaupadele ja teenustele. Muudetud ettepanekuga laiendatakse erandit nii, et see hõlmaks kaupu ja teenuseid, mis on pärit arenguriikidest, mida loetakse haavatavateks mitmekesisuse puudumise tõttu ning seetõttu, et nad ei ole piisavalt integreerunud rahvusvahelisse

¹¹ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/1992, 12. oktoober 1992, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1).

kaubandussüsteemi ega maailmamajandusse, nagu on määratletud üldiste tariifsete soodustuste kava määruise VII lisas¹².

Esialgse ettepaneku artikkel 5 on muudetud ettepaneku seisukohalt üleliigne ja see on välja jäetud. Muudetud ettepanek sisaldab **uut artiklit 5**, millega jäetakse Euroopa väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (nagu need on määratletud komisjoni soovitus 2003/361/EÜ) instrumendi kohaldamisalast välja¹³. Selleks et vältida nn varifirmade kasutamist, on kõnealuses artiklis sõnaselgelt osutatud äritegevuse tasemele siseturul.

Esialgne artikkel 6 detsentraliseeritud menetluse loomise kohta jäetakse välja. Uues **artiklis 6** on kehtestatud komisjoni uurimiste põhimõtted ja järgitavad tähtajad. Muudetud ettepanekus on lühendatud uurimisperioodi esimest osa ja selle asemel pikendatud võimalikku lisaperioodi, et muuta tähtaegade põhireegel rangemaks. Artiklis on selgitatud, et komisjoni uurimiste tulemused tehakse üldsusele kättesaadavaks. Esialgse ettepaneku artiklis 7 oli sätestatud avaliku sektori hankijate kohustus teavitada pakkujaid ja komisjoni sellest, kui nad kavatsevad aktsepteerida põhjendamatult madala hinnaga pakkumusi. Detsentraliseeritud samba välja jätmisega kaotas asjaomane säte määruises mõtte ja seepärast jäetakse see välja. **Uues artiklis 7** on ette nähtud reeglid konsultatsioonide kohta kolmandate riikidega ja komisjoni võimalik tegevus pärast seda, kui hanke uurimise põhjal on järeldatud, et asjaomane kolmas riik on hakanud kohaldama piiravaid ja diskrimineerivaid hankemeetmeid või - tavasid või kohaldab neid jätkuvalt.

Esialgse ettepaneku artiklis 8 olid ette nähtud tsentraliseeritud sammast reguleerivad normid, mis muudetud ettepanekuga on paigutatud artiklisse 9. **Uue artikliga 8** on ette nähtud hinnakohandusmeede ja sätestatakse, milliste kolmandate riikide suhtes seda kohaldada võib.

Esialgse ettepaneku artikliga 9 reguleeriti mehhanismi kolmandate riikidega konsulteerimiseks juhtudel, kus on leidnud kinnitust piirav hanketava. Muudetud ettepanekus käsitletakse seda artiklis 7. **Uues artiklis 9** on sätestatud, et liikmesriigid teevad ettepaneku avaliku sektori hankijate kohta, kes peavad hinnakohandusmeedet kohaldama. Selleks et tagada piisavate meetmete võtmine ja et kohaldamine toimuks liikmesriikide vahel tasakaalustatud viisil, määrab asjaomased üksused komisjon. Kui üksuste loetelu ei esitata või kui esitatud loetelu ei vasta võetud hinnameetmele, võib komisjon sellise loetelu omal algatusel kehtestada.

Uue artikliga 10 on reguleeritud meetmete tühistamist või peatamist. Artiklis on sätestatud ka see, et komisjon teeb üldsusele kättesaadavaks oma järeldused asjaomase kolmanda riigi võetud heastavate või korrigeerivate meetmete kohta.

Esialgse ettepaneku artikliga 11 olid ette nähtud reeglid piiravate meetmete tühistamiseks või peatamiseks. **Uues artiklis 11** on kirjeldatud hinnakohandusmeetme kohaldamise reegleid. Hinnatrahvi kohaldatakse ainult hindamismenetluses, mitte lõpphinna suhtes.

Esialgse ettepaneku artiklis 12 sätestati reeglid, mille alusel pakkujaid teavitatakse komisjoni võetud piiravate meetmete kohaldamisest üksikute riigihankemenetluste suhtes. **Uues artiklis 12** on sätestatud võimalikud erandid hinnakohandusmeetme kohaldamisest; esialgses ettepanekus olid need esitatud artiklis 13. Erandeid ei ole muudetud.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 978/2012, 25. oktoober 2012, üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1).

¹³ Komisjoni soovitus, 6. mai 2003, mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

Esialgse ettepaneku artikliga 13 nähti ette olukorrad, kui avaliku sektori sektori hankijatel ja võrgustiku sektori hankijatel on lubatud käesoleva määruse kohaselt võetud meetmed tähelepanuta jätta. **Uutes artiklites 13 ja 14** on sätestatud õiguskaitsevahendid määruse sätete rikkumise korral ja komiteemenetlus otsuste tegemiseks; esialgses ettepanekus olid need sätestatud artiklites 16 ja 17.

Esialgse ettepaneku artiklitega 14 ja 15 anti komisjonile volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte määruse lisa ajakohastamiseks, et kajastada uusi rahvusvahelisi lepinguid, mida liit riigihangete valdkonnas sõlmib. Kuna detsentraliseeritud sammas on välja jäetud, puudub vajadus asjakohaseid kehtivaid kaubanduslepinguid sisaldava lisa järele. Komisjoni poolt hinnakohandusmeetmete kohaldamiseks vastu võetud otsused peavad sisaldama vajalikku teavet ELi poolt kolmandate riikide suhtes võetud kohustuste ulatuse kohta.

Esialgse ettepaneku artiklid 18 ja 19 olid seotud konfidentsiaalsuse ja komisjoni kohustusega anda Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru määruse rakendamise kohta. Muudetud ettepanekus on need sätted esitatud **artiklites 15 ja 16**.

Esialgne artikkel 20 on nüüd muudetud ettepanekus **artikkel 17**. Selles on sätestatud võrgustiku sektori direktiivi 2014/25/EL (endine 2004/17/EÜ) artiklite 85 (endine artikkel 58) ja 86 (endine artikkel 59) kehtetuks tunnistamine. Endise artikliga 21 ja **uue artikliga 18** on reguleeritud määruse jõustumine.

Muudetud ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 207,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁴,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust¹⁵,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

1. **Kooskõlas** Euroopa Liidu lepingu artikliga 21 on sätestatud, etantakse liidule volitused määratleda ja viia ellu ühist poliitikat ja ühismeetmeid ning taotleda koostöö kõrget astet **parandada koostööd** kõikides rahvusvaheliste suhete valdkondades, muu hulgas selleks, et ergutada kõikide riikide integreerimist maailmamajandusse, muu hulgas rahvusvahelise kaubanduse tõkete järkjärgulise kaotamise kaudu.
2. Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 206 aitab liit tolliliidu rajamisega ühistes huvides kaasa ülemaailmse kaubanduse harmoonilisele arengule, rahvusvahelises kaubanduses ja välismaiste otseinvesteeringute suhtes kehtivate piirangute järkjärgulisele kaotamisele ning tolli- ja muude tõkete vähendamisele.
3. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 26 kohaselt võtab liit meetmeid siseturu rajamiseks või selle toimimise tagamiseks; siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt aluslepingute sätetele.
4. 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe artikliga III:8 ja teenustekaubanduse üldlepingu artikliga XIII jäetakse riigihanked välja peamiste mitmepoolsete **Maaailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO)** eeskirjade kohaldamisalast.

¹⁴ ELT C [], lk [].

¹⁵ ELT C [], lk [].

- 5. WTO läbivaadatud mõnepoole leping riigihangete kohta pakub liidu äriühingutele vaid piiratud juurdepääsu kolmandate riikide riigihangete turgudele ja seda kohaldatakse vaid piiratud arvu WTO liikmete suhtes, kes on asjaomase lepingu osalised. Liit sõlmis läbivaadatud riigihangete lepingu detsembris 2013.**
- 56.** Euroopa Liit toetab ~~Maailma Kaubandusorganisatsioonis~~ **WTOs** ja kahepoolsetes suhetes liidu ja selle kaubanduspartnerite rahvusvaheliste riigihanketurgude laialdast avamist, tehes seda vastastikkuse ja vastastikkuse kasu vaimus.
- 7. Kui asjaomane riik on WTO riigihangete lepingu osaline või ta on sõlminud ELiga riigihankealaseid sätteid sisaldava kaubanduslepingu, järgib komisjon kõnealuse lepingu kohast konsultatsioonide korraldamise ja/või vaidluste lahendamise korda, kui piiravad meetmed on seotud hangetega, mis on hõlmatud turulepääsukohustustega, mis asjaomane riik on liidu suhtes võtnud.**
- (68)** Paljud kolmandad riigid on aga vastu oma hanke- ja kontsessiooniturgude avamisele rahvusvahelisele konkurentsile või turgude avamisele suuremal määral, kui nad on seda juba teinud. Selle tagajärjel kohaldatakse liidu ettevõtjate **majandustegevuses osalejate** suhtes paljude kaubanduspartnerite turgudel piiravaid hanketavasid. Selliste piiravate tavade tõttu kaotatakse olulisi kauplemisvõimalusi.
- (72)** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivis 2004/17/EÜ **2014/25/EL**¹⁶, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/18/EÜ ehitustööde riigihanketurgude, asjade riigihanketurgude ja teenuste riigihanketurgude sõlmimise korra kooskõlastamise kohta käsitletakse liidu riigihankepoliitika välismõõdet ainult üksikutes sätetes, eelkõige direktiivi 2004/17/EÜ artiklites **5885** ja **5986**. Kõnealuste sätete reguleerimisala on siiski piiratud ning suuniste puudumise tõttu avaliku sektori- / võrgustiku sektori hankijad neid eriti ei kohalda **need tuleks asendada.**
- 8.** Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 kohaselt peab ühine kaubanduspoliitika riigihangete valdkonnas rajanema ühtsetel põhimõtetel.
- (+10)** **Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 654/2014¹⁷ on kehtestatud eeskirjad ja menetlused, millega tagada liidu poolt sõlmitud rahvusvahelistest kaubanduskokkulepetest tulenevate liidu õiguste kasutamine. Selliste rahvusvaheliste kaubanduskokkulepetega hõlmamata kaupade ja teenuste kohtlemise kohta puuduvad eeskirjad ja menetlused.**
- (911)** Liidu ja kolmandate riikide ettevõtjate **majandustegevuses osalejate**, ning avaliku sektori hankijate / **ja** võrgustiku sektori hankijate õiguskindluse huvides peaks liidu poolt kolmandate riikide suhtes **riigihangete ja kontsessioonide valdkonnas** võetud

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/25/EL, 26. veebruar 2014, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihanket (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 654/2014, 15. mai 2014, milles käsitletakse liidu õiguste rakendamist rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade kohaldamisel ja jõustamisel ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 3286/94, millega kehtestatakse ühenduse meetmed ühise kaubanduspoliitika vallas, et tagada rahvusvahelistest kaubanduseeskirjadest, eeskätt Maailma Kaubandusorganisatsiooni egiidi all kehtestatud eeskirjadest tulenevate ühenduse õiguste kasutamine (ELT L 189, 27.6.2014, lk 50).

rahvusvahelised turulepääsukohustused olema väljendatud ELi õiguskorras, mis aitaks tagada kõnealuste kohustuste tõhusat täitmist. ~~Komisjon peaks andma suuniseid Euroopa Liidu rahvusvaheliste turulepääsukohustuste täitmise kohta. Selliseid suuniseid tuleks korrapäraselt ajakohastada ning need peaksid olema kasutajasõbralikud.~~

- (102) Et parandada ~~liidu~~ELi ettevõtjate majandustegevuses osalejate juurdepääsu teatavate kolmandate riikide hanke- ja kontsessiooniturgudele, mida kaitstakse piiravate ja diskrimineerivate hankemeetmetega või -tavadega, ning säilitada Euroopa ühtsel siseturul võrdsed konkurentsitingimused, tuleb kogu Euroopa Liidus ühtlustada selliste kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kohtlemine, tuleb lähtuda ELi tollialastes õigusaktides sätestatud mittesooduspäritolureeglitest, nii et avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teaksid, kas sellised kaubad ja teenused mis ei ole on hõlmatud liidu rahvusvaheliste kohustustega. kogu Euroopa Liidus ühtlustada
- 13 Selleks tuleb kehtestada päritolureeglid, nii et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teaksid, kas kaubad ja teenused on hõlmatud Euroopa Liidu rahvusvaheliste kohustustega. Kaupade päritolu määratakse kindlaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/1992¹⁸ (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik) artiklitega 22–26. Määruse kohaselt tuleb kaupu pidada liidu kaupadeks, kui need on täielikult saadud või valmistatud liidus. Kaupa, mille tootmises on osalenud vähemalt üks kolmas riik, loetakse pärinevaks riigist, kus toimus viimane oluline majanduslikult põhjendatud töötlemine või toiming selleks seadmetatud ettevõttes, mille tulemusena valmis uus toode või mis oli tähtis valmistamisetapp.
14. Teenuse päritolu määratakse kindlaks seda osutava füüsilise või juriidilise isiku päritolu alusel. Põhjenduses 9 osutatud suunised peaks hõlmama päritolureeglite praktilist kohaldamist.
15. Arvestades arenguriikide majanduskasvu toetamist ja nende integreerimist üleilmsesse väärtusahelasse kui liidu üldpoliitilist eesmärki, mis on liidu loodud üldise soodustuste süsteemi alus, nagu see on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 978/2012,¹⁹ tuleks käesoleva määruse kohaldamisalast jätta välja pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad kaubad ja teenused, mis on kooskõlas liidu mittesooduspäritolureeglitega pärit algatuses „Kõik peale relvade” osalevatest vähim arenenud riikidest või mis on pärit arenguriikidest, mida loetakse haavatavateks mitmekesisuse puudumise tõttu ning seetõttu, et nad ei ole piisavalt integreerunud rahvusvahelisse kaubandussüsteemi, nagu on määratletud määruse (EL) nr 978/2012 IV ja VII lisas.
- 16.7 Arvestades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamist kui liidu üldpoliitilist eesmärki, tuleks käesoleva määruse kohaldamisalast kõrvale jätta ka ELis asutatud ja seal olulise, vähemalt ühe liikmesriigi majandusega vahetult ja tegelikult seotud äritegevusega VKEdes esitatud pakkumused.

¹⁸ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2913/1992, 12. oktoober 1992, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 978/2012, 25. oktoober 2012, üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 978/2008 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1).

12. ~~Komisjon peaks hindama, kas kiita heaks seda, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad direktiivide [2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu [...] direktiiv [...] kontsessioonilepingute sõlmimise kohta] tähenduses jätavad hinnanguliselt vähemalt 5 000 000 euro suuruse maksumusega lepingute puhul Euroopa Liidu võetud rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata kaubad ja teenused lepingu sõlmimise menetlusest kõrvale.~~
13. ~~Läbipaistvuse huvides peavad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teavitama ettevõtjaid Euroopa Liidu Teatajas avaldatava hanketeatega, et nad kavatsevad kasutada oma käesoleva määruse kohast õigust jätta hankemenetlusest kõrvale väljastpoolt Euroopa Liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid sisaldavad pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad hõlmamata kaubad või teenused.~~
14. ~~Et komisjon saaks otsustada liidu rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata, kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kõrvalejätmise üle, peavad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad teavitama komisjoni selliste kaupade ja teenuste kõrvalejätmise kavatsusest, kasutades selleks standardvormi, mis sisaldab komisjoni jaoks piisavalt teavet.~~
15. ~~Selliste lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus on vähemalt 5 000 000 eurot, peaks komisjon kavandatava kõrvalejätmise heaks kiitma, kui liidu ning asjaomaste kaupade ja/või teenuste päritoluriigi vahel sõlmitud turulepääsu käsitleva rahvusvahelise lepinguga on kavandatava kõrvalejätmisega hõlmatud kaupade ja/või teenuste jaoks selgesõnaliselt ette nähtud liidus kohaldatav turulepääsupiirang. Sellise lepingu puudumisel peaks komisjon kõrvalejätmise heaks kiitma, kui asjaomane kolmas riik kohaldab jätkuvalt piiravaid hankemeetmeid, mille tagajärjel selle riigi turu avatuse ja ELi turu avatuse vahel puudub oluline vastastikkus. Olulise vastastikkuse puudumist eeldatakse, kui piiravate hankemeetmete tõttu esineb ELi ettevõtjate, kaupade ja teenuste tõsist ja korduvat diskrimineerimist.~~
- 16.17. **Kolmandas riigis piiravate ja diskrimineerivate hankemeetmete või -tavade olemasolu või puudumist** Olulise vastastikkuse puudumist hinnates peab komisjon uurima, mil määral tagatakse asjaomase riigi riigihankealaste **riigihangete ja kontsessioonide alaste** õigusaktidega läbipaistvus kooskõlas riigihankevaldkonna rahvusvaheliste standarditega ning välistatakse liidu kaupade, teenuste ja ettevõtjate **majandustegevuses osalejate** diskrimineerimine. Samuti peab komisjon uurima seda, mil määral ametiasutused ja/või üksikud **hankeüksused avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad** säilitavad või võtavad kasutusele liidu kaupu, teenuseid ja ettevõtjaid **majandustegevuses osalejaid** diskrimineerivad tavad.
- 15.18. Arvestades asjaolu, et kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääs liidu riigihanketurule kuulub ühise kaubanduspoliitika reguleerimisalasse, ei tohiks liikmesriikidel ega nende avaliku sektori **ja** / võrgustiku sektori hankijatel olla võimalik piirata kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu pakkumismenetlustele ühegi muu meetmega, v.a käesolevas määruses sätestatud meetmed.
- (19) ~~Arvestades, et avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijatel on väljastpoolt Euroopa Liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid hõlmavate pakkumuste puhul, mille~~

koguväärtusest üle 50 % moodustavad hõlmamata kaubad või teenused, pakkujate selgitusi raskem hinnata, tuleb põhjendamatult madala hinnaga pakkumuste kohtlemisel ette näha suurem läbipaistvus. Lisaks riigihankedirektiivi artikli 69 ning vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste hankeid käsitleva direktiivi artikli 79 sätetele peab avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija, kes kavatses võtta vastu põhjendamatult madala hinnaga pakumuse, teavitama sellest kirjalikult teisi pakkujaid, näidates ära põhjendamatult madala hinna või kulu põhjused. See võimaldab pakkujatel aidata täpsemalt hinnata, kas edukas pakkuja suudab lepingut hankedokumentides kirjeldatud tingimustel täielikult täita. Seega aitaks kõnealune täiendav teave luua ELi riigihanketurul võrdsemad tingimused.

~~20.~~**19.** Komisjon peaks kas omal algatusel või liikmesriigi või huvitatud poolte taotluste korral saama algatada igal ajal välishanke uurimise kolmandate riikide väidetavalt kohaldama hakatud või jätkuvalt kohaldatavate piiravate hankemeetmete või - tavade kohta. Eelkõige võetakse arvesse asjaolu, kas käesoleva määruse artikli 6 lõike 2 kohaselt on komisjon mõne kolmanda riigi suhtes kiitnud heaks mitu kavandatavat kõrvalejätmist. Sellised uurimised ei tohiks mõjutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määrust (EÜ) nr 3286/94 määruse (EL) nr 654/2014 kohaldamist, milles käsitletakse liidu õiguste rakendamist rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade valdkonnas, et tagada rahvusvahelistest kaubanduseeskirjadest, eeskätt Maailma Kaubandusorganisatsiooni egiidi all kehtestatud eeskirjadest tulenevate ühenduse õiguste kasutamine.

~~21.~~**20.** Kui komisjonil on kättesaadava teabe põhjal põhjust arvata, et kolmas riik on võtnud kasutusele piirava hanketava või kohaldab sellist tava jätkuvalt, peaks ta saama algatada uurimise. Kui piirava ja/või diskrimineeriva hankemeetme või -tava kohaldamine kolmandas riigis leiab kinnitust, peaks komisjon kutsuma asjaomase riigi konsultatsioonile eesmärgiga parandada liidu majandustegevuses osalejate, kaupade ja teenuste pakkumisvõimalusi kõnealuses riigis.

~~18.~~**21.** On ülimalt oluline, et uurimist toimetataks läbipaistval viisil. Sellepärast tuleks uurimise peamisi leide käsitlev aruanne üldsusele kättesaadavaks teha.

~~19.~~ Kui piirava hanketava kohaldamine kolmandas riigis leiab kinnitust, peaks komisjon kutsuma asjaomase riigi konsultatsioonile eesmärgiga parandada ettevõtjate, kaupade ja teenuste pakkumisvõimalusi kõnealuses riigis.

~~22.~~**22.** Kui asjaomase kolmanda riigiga peetavad konsultatsioonid ei paranda piisavalt liidu ELi ettevõtjate majandustegevuses osalejate, kaupade ja teenuste pakkumisvõimalusi mõistliku aja jooksul, peaks komisjon võtma asjakohaseid piiravaid meetmeid komisjonil olema võimalus kehtestada vajaduse korral hinnakohandusmeede asjaomasest riigist pärit majandustegevuses osalejate esitatud ja / või asjaomasest riigist pärit kaupu ja teenuseid hõlmavate pakumuste suhtes.

~~23.~~ Sellised meetmed tuleks kehtestada ainult siis, Sellised meetmed võivad hõlmata teatavate kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste kohustuslikku kõrvalejätmist Euroopa Liidu riigihankemenetlustest või asjaomasest riigist pärit kaupadele või teenustele kohustuslikku kui hinnatakse pakumusi, mis hõlmavad asjaomasest riigist pärit kaupu või teenuseid, hinnatrahvi määramist. Et vältida kõnealustest meetmetest kõrvalehiilimist, võib osutada vajalikuks jätta kõrvale hõlmata meetmega ka teatavad välisriigi kontrolli all või välisomanduses juriidilised isikud, kes on

~~küll Euroopa Liidus asutatud~~, välisriigi kontrolli all või välisomanduses olevad juriidilised isikud, kuid Euroopa Liidus asutatud, välisriigi kontrolli all või välisomanduses olevad juriidilised isikud, , kuid kellel puudub oluline äritegevus, mis oleks vahetult ja tegelikult seotud vähemalt üheasjaomas liikmesriigi majandusega. Asjakohased meetmed peaksid olema proportsionaalsed selle piirava hanketavaga, mille vastu nad on võetud.

24. ~~Komisjon peaks suutma vältida~~ **Hinnakohandusmeetmed ei peaks avaldama** kavandatava kõrvalejätmise võimalikku negatiivset mõju käimasolevatele kaubanduslābirāākimistele asjaomase riigiga. Seepärast võib komisjon juhul, kui asjaomane riik ja liit peavad olulisi läbirāākimisi turulepääsu üle riigihangete valdkonnas, **peatada meetmete kohaldamise läbirāākimiste ajaks** ning komisjonil on põhjust arvata, et piiravate hanketavade kasutamine lähitulevikus lõpetatakse, võtta vastu rakendusakti, millega üheks aastaks keelatakse asjaomases riigist pärit kaupade ja teenuste kõrvalejätmine hankemenetlustest.
26. ~~Pidades silmas liidu üldist poliitikat seoses vähim arenenud riikidega, mis on sätestatud muu hulgas nõukogu 22. juuli 2008. aasta määruses (EÜ) nr 732/2008, millega kohaldatakse üldiste tariifsete soodustuste kava alates 1. jaanuarist 2009, on asjakohane kohelda sellistest riikidest pärit kaupu ja teenuseid sarnaselt liidu kaupade ja teenustega.~~
25. **Selleks et lihtsustada hinnakohandusmeetmete kohaldamist avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija poolt, tuleks kehtestada eeldus, et meede kehtestataks kõikide sellisest kolmandast riigist pärit majandustegevuses osalejate suhtes, kellega puudub riigihankeid käsitlev kokkulepe, välja arvatud juhul, kui asjaomased majandustegevuses osalejad suudavad tõendada, et asjaomases kolmandast riigist pärit kaubad ja teenused moodustavad vähem kui 50 % nende pakkumuse koguväärtusest.**
26. **Liikmesriikidel on parimad võimalused selgitada välja need avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad või avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate kategooriad, kelle suhtes hinnakohandusmeetmed kohaldada tuleks. Selleks et tagada meetmete võtmine vajalikus ulatuses ja jagada koormus liikmesriikide vahel õiglaselt, peaks lõpliku otsuse tegema komisjon liikmesriikide esitatud loetelude põhjal. Vajaduse korral võib komisjon koostada loetelu omal algatusel.**
27. On väga oluline, et avaliku sektori / **hankijatel ja** võrgustiku sektori hankijatel oleks juurdepääs nende hankevajadustele vastavatele konkurentsivõimelise hinnaga kvaliteetsetele toodetele. Seepärast peaks avaliku sektori / **hankijatel ja** võrgustiku sektori hankijatel olema võimalik jätta tähelepanemata **mitte kohaldada** hõlmatud toodete ja teenuste juurdepääsu piiravad meetmed **piiravat hinnakohandusmeetmed**, kui puuduvad liidu ja/või hõlmatud kaubad või teenused, mis vastaksid avaliku sektori / **hankija ja** võrgustiku sektori hankija vajadusele seoses oluliste ühiskondlike vajaduste rahuldamisega näiteks tervise või turvalisuse valdkonnas või kui meetme kohaldamine suurendaks ebaproportsionaalselt lepingu hinda või sellega seotud kulusid.
28. Kui avaliku sektori / **hankijad ja** võrgustiku sektori hankijad kohaldavad hõlmatud kaupade ja teenuste juurdepääsu piiravate **hinnakohandus**meetmete puhul lubatud

erandeid valesti, peaks komisjon saama kohaldada nõukogu direktiivi 89/665/EMÜ²⁰ (riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta) artiklis 3 või nõukogu direktiivi 92/13/EMÜ²¹ (veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta) artiklis 8 sätestatud parandusmeetmeid. Samal eesmärgil tuleks ettevõtjaga **Peale selle peaksid avaliku või võrgustiku sektori hankijate poolt majandustegevuses osalejatega** sõlmitud lepingud, millega rikutakse komisjoni otsuseid avaliku sektori- / võrgustiku sektori hankijate teatatud kavatssetavate kõrvalejätmistele kohta või hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu piiravaid **hinnakohandus**meetmeid, olema kehtetudtunnistada kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/66/EÜ tähenduses.

(2731) Et ka pärast käesoleva määruse vastuvõtmist oleksid riigihangete valdkonnas võetud rahvusvahelised turulepääsukohustused väljendatud Euroopa Liidu õiguskorras, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte ning muuta käesolevale määrusele lisatud rahvusvaheliste lepingute loetelu. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(3029) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Kõnealuseid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011²², millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes.

30. **Kontrollimenetlust tuleks kasutada rakendusaktide vastuvõtmisel hinnakohandusmeetme kehtestamiseks, tühistamiseks, peatamiseks või taaskehtestamiseks.**

29.31. Nõuandemenetlust tuleks kasutada rakendusaktide vastuvõtmisel **hanke- või kontsessioon**iteadete avaldamise, komisjoni teavitamise ning kaupade ja teenuste päritolu standardvormide koostamiseks **kohandamiseks**. Kõnealustel otsustel puudub finantsmõju ning need ei mõjuta ka käesolevast määrusest tulenevate kohustuste olemust ega ulatust. Kõnealused aktid täidavad üksnes halduseesmärki ning aitavad kaasa käesoleva määruse sätete kohaldamisele.

302. Komisjoni **poolne korrapärane aruandlus** peaks **võimaldama jälgida** vähemalt iga kolme aasta tagant esitama aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta **kohaldamist ja sellega loodud menetluste tõhusust**.

²⁰ Nõukogu direktiiv 89/665/EMÜ riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

²¹ Nõukogu direktiiv 92/13/EMÜ veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, p.14).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 182/2011, 16. veebruar 2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- 3+3. Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on põhieesmärgi – ühise riigihankealase välispoliitika kehtestamine – saavutamiseks vajalik ja asjakohane sätestada ühised eeskirjad Euroopa Liidu liidu rahvusvaheliste kohustustega hõlmamata kaupade ja teenuste kaupu ja teenuseid sisaldavate pakkumuste kohtlemiseks. Käesolev määrus, mis käsitleb kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste turulepääsu, ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik eesmärkide saavutamiseks kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikega 43,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega ~~näha~~ ette eeskirjad, kehtestatakse meetmed, mille eesmärk on parandada liidu majandustegevuses osalejate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kolmandate riikide hanke- ja kontsessiooniturgudele. Sellega kehtestatakse komisjoni menetlused, et alustada uurimist kolmanda riigi poolt liidu majandustegevuses osalejate suhtes kohaldama hakatud või jätkuvalt kohaldatavate väidetavate piiravate ja diskrimineerivate hankemeetmete kohta millega reguleeritakse kolmandatest riikidest pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu menetlusele, mida liidu avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kasutavad ning kutsuda asjaomast riiki konsultatsioonile.

Sellega on ette nähtud võimalus kohaldada hinnakohandusmeedet teatavate pakkumuste suhtes ehitustööde tegemiseks või ehitise ehitamiseks, kaupade tarnimist ja/või teenuste osutamist käsitlevate lepingute sõlmimiseks ja kontsessioonide andmiseks vastavalt asjaomaste majandustegevuses osalejate, kaupade või teenuste päritolule, ning sellega kehtestatakse menetlused, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste õigusaktidega hõlmatud lepingute suhtes:
 - (a) Direktiiv 2014/23/EL²³ [2004/17/EÜ];
 - (b) Direktiiv 2014/24/EL [2004/18/EÜ];²⁴
 - (c) Direktiiv 2014/25/EL [201...]; (kontsessioonilepingute sõlmimise kohta).
3. Käesolevat määrust kohaldatakse kaupade ja / või teenuste tarnimist käsitlevate selliste lepingute sõlmimise ning ehitustööde ja teenuste kontsessioonide andmise suhtes. Seda kohaldatakse ainult siis, kui ~~mille puhul~~ kaupade või teenuseid

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/23/EL, 26. veebruar 2014, kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL, 26. veebruar 2014, riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 31.10.2012, lk 65).

hangitakse valitsuse jaoks; Seda ei kohaldata siis, kui kaupu soetatakse mitte äriliseks edasimüügiks või kaupade tootmiseks või teenuste äriliseks osutamiseks müügiks. Seda ei kohaldata siis, kui teenuseid soetatakse äriliseks edasimüügiks või teenuste äriliseks osutamiseks.

4. Käesolevat määrust kohaldatakse ainult seoses piiravate ja/või diskrimineerivate hankemeetmete või -tavadega, mida kolmas riik kasutab hõlmamata kaupade ja teenuste ostmise suhtes. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmist.
5. Liikmesriigid ning nende avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldavad kolmandate riikide majandustegevuses osalejate, kaupade ja teenuste suhtes üksnes käesolevas määruses sätestatud piiravaid meetmeid.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (d) „majandustegevuses osaleja” „tarnija” – mis tahes füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori üksus või selliste isikute ja/või üksuste rühm, sealhulgas igasugused ettevõtjate ajutised ühendused, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, kaupu või teenuseid kes pakub turul kaupu;
- (e) „teenuse osutaja” – mis tahes füüsiline või juriidiline isik, kes pakub turul ehitustööde tegemist või ehitise ehitamist või teenuseid;
- be) „avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija” – [direktiivi 2004/18/EÜ artikli 1 lõikes 9 direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõikes 1 määratletud avaliku sektori hankija;
- c) ning „võrgustiku sektori hankija” – direktiivi 2014/25/EL artikli 4 lõikes 1 ja direktiivi 2014/23/EL artiklis 7 direktiivi 2004/17/EÜ artiklis 2 ja direktiivi 20... (kontsessioonilepingute sõlmimise kohta) artiklites 3 ja 4 määratletud võrgustiku sektori hankija;
- d) „hõlmatud kaubad või teenused” – kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit on sõlminud turulepääsukohustusi hõlmava rahvusvahelise lepingu riigihangete ja / või kontsessioonide valdkonnas, ning mille suhtes asjaomast lepingut kohaldatakse; ~~Käesoleva määruse I lisas on esitatud asjaomaste lepingute loetelu~~
- e) „hõlmamata kaubad või teenused” – kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit ei ole sõlminud turulepääsukohustusi hõlmavat rahvusvahelist lepingut riigihangete või kontsessioonide valdkonnas, samuti ~~või~~ kaubad või teenused, mis on pärit riigist, millega liit on sõlminud sellise lepingu riigihangete valdkonnas, aga mille suhtes asjaomast lepingut ei kohaldata;

- f) „meede” — mis tahes õigusakt, eeskiri või tava või nende kombinatsioon;
- g) „huvitatud pooled” — kooskõlas liikmesriigi õigusega moodustatud äriühing või ettevõtte, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine äritegevuse koht on liidus ja kes on vahetult seotud kolmandate riikide piiravate hankemeetmete objektiks olevate kaupade tootmise või teenuste osutamisega.

2. Käesolevas määruses kasutatakse termineid järgmiselt:

f) „piirav ja / või diskrimineeriv hankemeede või -tava” – seadusandlik, regulatiivne või halduslik meede, menetlus või tava või nende kombinatsioon, mida kolmanda riigi ametiasutused või üksikud avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad on kohaldama hakanud või mida nad jätkuvalt kohaldavad ning mille tulemusel piiratakse tõsiselt ja korduvalt liidu kaupade, teenuste ja/või majandustegevuses osalejate juurdepääsu asjaomase riigi riigihanke- või kontsessiooniturgudele.

- ga) termin „riik” — võib osutada mis tahes riigile või eraldi tolliterritooriumile **riik või eraldi tolliterritoorium**, ilma et selline termin nomenklatuur mõjutaks suveräänsust;
- b) termin „ettevõtja” hõlmab võrdselt nii tarnija kui ka teenuse osutaja mõistet;
- c) ettevõtjat, kes on esitanud pakkumuse, nimetatakse „pakkujaks”;
- d) ehitustööde tegemist ja/või ehitise ehitamist direktiivide (2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja direktiivi 201../.. kontsessioonilepingute sõlmimise kohta) tähenduses käsitatakse käesoleva määruse kohaldamisel teenuse osutamisenä;
- e) „kohustuslik hinnatrahv” — avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate kohustus suurendada, välja arvatud teatavate erandite kohaldamisel, teatavatest kolmandatest riikidest pärit teenuste ja/või kaupade lepingu sõlmimise menetluse käigus pakutud hinda;

h) VKE – komisjoni soovitus 2003/361/EÜ määratletud VKE²⁵.

2. ehitustööde tegemist ja/või ehitise ehitamist direktiivide (2004/17/EÜ, 2004/18/EÜ ja direktiivi 201../.. 2014/25/EL, 2014/24/EL ja direktiivi 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta) tähenduses käsitatakse käesoleva määruse kohaldamisel teenuse osutamisenä.

Artikkel 3

Päritolureeglid

1. Kauba päritolu määratakse kindlaks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/1992²⁶ (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik) artiklitega 22–26.

²⁵

Komisjoni soovitus 2003/361/EÜ, 6. mai 2003, mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

2. Teenuse päritolu määratakse kindlaks seda osutava ~~füüsilise või juriidilise isiku~~ **majandustegevuses osaleja** päritolu alusel.

3. Majandustegevuses osaleja ~~Teenuse osutaja~~ päritoluriigiks loetakse:

- (f) füüsiliste isikute puhul riik, mille kodanik ta on või kus tal on alaline elamisõigus;
- (g) juriidiliste isikute puhul üks järgmistest:
- i) kui teenust **ei osutata** ~~osutatakse muul viisil~~ kui liidus ärilise kohaloleku kaudu, siis riik, kus ja mille õigusaktide alusel on juriidiline isik moodustatud või muul viisil korraldatud ning mille territooriumil kõnealune juriidiline isik tegeleb olulise äritegevusega;
 - (2ii) ~~kui teenust osutatakse liidus ärilise kohaloleku kaudu, siis liikmesriik, kus juriidiline isik on asutatud ja mille territooriumil ta tegeleb olulise äritegevusega, et tal, millel~~ on asjaomase liikmesriigi majandusega ~~otsene~~ **vahetu** ja tegelik seos.

Esimese lõigu punkti b alapunkti ii ~~Punkti (2)~~ kohaldamisel, kui juriidiline isik ei tegele olulise äritegevusega, et tal, **millel** oleks **vahetu** ~~otsene~~ ja **tegelik** ~~toimiv~~ seos asjaomase liikmesriigi majandusega, siis **sellise juriidilise isiku või** selliste füüsiliste või juriidiliste isikute päritoluriik, kes omavad või kontrollivad ~~teenust osutavat~~ juriidilist isikut.

~~Teenust osutav juriidiline isik on:~~ **Juriidiline isik on** -asjaomases riigist pärit isikute „omandis”, kui kõnealusest riigist pärit isikud omavad üle 50 % selle omakapitalist;

Juriidiline isik on ning asjaomases riigist pärit isikute poolt „kontrollitav”, kui kõnealustel isikutel on volitused ~~nimetada~~ **määrata** suurem osa tema juhtkonnast või teisiti juriidiliselt juhtida tema tegevust.

3. ~~Käesoleva määruse kohaldamisel koheldakse Euroopa Majanduspiirkonna muudest riikidest kui ELi liikmesriikidest pärit kaupu või teenuseid samamoodi nagu neid, mis on pärit liikmesriikidest.~~

II peatükk

Hõlmatud ja hõlmamata kaubad ja teenused, põhjendamatult madala hinnaga pakkumused **Erandid**

Artikkel 4

Hõlmatud kaupade ja teenuste käsitlemine **Vähim arenenud riikidest ja teatavatest arenguriikidest pärit kaupade ja teenuste vabastus**

~~Ehitustööde tegemist ja/või ehitise ehitamist, kaupade tarnimist või teenuste osutamist hõlmavate lepingute sõlmimisel käsitlevad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad hõlmatud kaupu ja teenuseid võrdväärselt Euroopa Liidust pärit kaupade ja teenustega.~~

Käesoleva määruse kohaldamisest vabastatakse pakkumused, mille koguväärtusest rohkem kui 50 % moodustavad kaubad või teenused, mis on pärit Määruse (EÜ) nr 732/2008 määruse (EL) nr 978/2012²⁷ IV lisas loetletud vähim arenenud riikidest pärit kaupu või teenuseid või arenguriikidest, mida loetakse haavatavateks mitmekesisuse puudumise tõttu ning seetõttu, et nad ei ole piisavalt integreerunud rahvusvahelisse kaubandussüsteemi, nagu on määratletud määruse (EL) nr 978/2012 VII lisas. käsitletakse nagu hõlmatud kaupu ja teenuseid.

Artikkel 5

Hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsueeskirjad **VKEde esitatud pakkumuste vabastus**

~~Hõlmamata kaupade ja teenuste suhtes võib komisjon võtta piiravaid meetmeid:~~

- a) üksikute avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate taotlusel kooskõlas artiklis 6 sätestatud eeskirjadega;
- b) kooskõlas artiklites 10 ja 11 sätestatud eeskirjadega.

Käesoleva määruse kohaldamisest vabastatakse liidus asutatud ja seal olulise, vähemalt ühe liikmesriigi majandusega vahetult ja tegelikult seotud äritegevusega VKEde²⁸ esitatud pakkumused.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 978/2012 üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 978/2008 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1).

²⁸ Vastavalt määratlusele, mis on esitatud komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitusel mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

Artikkel 6

Avaliku sektori /võrgustiku sektori hankijatele antav volitus jätta kõrvale pakkumused, mis hõlmavad hõlmamata kaupu ja teenuseid

1. ~~Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate taotlusel hindab komisjon selliste lepingute puhul, mille hinnanguline maksumus käibemaksuta on vähemalt 5 000 000 eurot, kas jätta lepingute sõlmimise menetlusest kõrvale pakkumused, mis hõlmavad mujalt kui liidust pärit kaupu või teenuseid, kui hõlmamata kaupade või teenuste väärtus ületab 50 % pakkumusega hõlmatud kaupade või teenuste koguväärtusest, võttes arvesse järgmisi tingimusi.~~
2. ~~Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad kavatsesid taotleda pakkumuste kõrvalejätmist lepingute sõlmimise menetlusest lõike 1 alusel, märgivad nad selle ära hanketeates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 või vastavalt direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42 või vastavalt kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi artiklile 26.~~

~~Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad nõuavad, et pakkujad esitaksid teavet pakkumusega hõlmatud kaupade ja/või teenuste päritolu ja nende väärtuse kohta. Nad aktsepteerivad ise koostatud deklaratsioone esialgse tõendina selle kohta, et pakkumusi ei saa lõike 1 kohaselt kõrvale jätta. Avaliku sektori hankija võib menetluse mis tahes etapis paluda pakkujal esitada kõik nõutavad dokumendid või osa neist, kui see tundub olevat vajalik menetluse nõuetekohaseks läbiviimiseks. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, millega kehtestatakse kaupade ja teenuste päritolu käsitlevate deklaratsioonide standardvormid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.~~

~~Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad saavad lõike 1 tingimustele vastavad pakkumused, mis mille puhul nad kavatsesid taotleda kõnealusel põhjusel lepingute sõlmimise menetlusest kõrvalejätmist, teavitavad nad sellest komisjoni. Teavitamismenetluse käigus võivad avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad jätkata pakkumuste analüüsimist.~~

~~Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab standardvormide kehtestamiseks vastu rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega. Kõnealune standardvorm sisaldab järgmist teavet:~~

~~(h) — avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;~~

~~(i) — lepingu eseme kirjeldus;~~

~~(j) — kõrvalejäetava pakkumuse esitanud ettevõtja nimi ja kontaktandmed;~~

~~(k) — teave ettevõtja, kaupade ja/või teenuste päritolu ning nende väärtuse kohta.~~

~~Komisjon võib avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijal paluda esitada lisateavet.~~

~~Kõnealune teave esitatakse kaheksa tööpäeva jooksul alates esimesest tööpäevast, mis järgneb kuupäevale, mil saadakse lisateabe esitamise nõue. Kui komisjon ei saa~~

~~kõnealuse ajavahemiku jooksul teavet, peatub lõike 3 kohane ajavahemik seniks, kuni komisjon on saanud nõutud teabe.~~

3. ~~Lõikes 1 osutatud lepingute puhul võtab komisjon vastu rakendusakti kavatsetava kõrvalejätmise heakskiitmise kohta kahe kuu jooksul alates esimesest tööpäevast, mis järgneb kuupäevale, mil ta saab kõnealuse teate. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Põhjendatud juhtudel saab seda ajavahemikku üks kord pikendada kuni kahe kuu võrra, eriti kui teates või sellele lisatud dokumentides toodud teave on ebatäielik, ebatäpne või kui teatatud andmed muutuvad oluliselt. Kui kõnealuse kahekuulise ajavahemiku või pikendatud ajavahemiku lõpus ei ole komisjon võtnud vastu otsust, millega kiidetakse kõrvalejätmine heaks või lükatakse see tagasi, on komisjon kõrvalejätmise tagasi lükanud.~~

4. ~~Rakendusaktide vastuvõtmisel vastavalt lõikele 3 kiidab komisjon kavandatud kõrvalejätmise heaks järgmistel juhtudel:~~

~~(l) kui liidu ning asjaomaste kaupade ja teenuste päritoluriigi vahel sõlmitud rahvusvahelise riigihanketurule juurdepääsu käsitleva lepinguga on kavandatud kõrvalejätmisega hõlmatud kaupade ja/või teenuste jaoks selgesõnaliselt ette nähtud liidus kohaldatav turulepääsupiirang;~~

~~(m) kui puudub punktis a osutatud leping ja kolmas riik kohaldab jätkuvalt piiravaid hankemeetmeid, mille tulemuseks on liidu ja asjaomase kolmanda riigi turgude vastastikuse avamise oluline erinemine.~~

~~Punkti b kohaldamisel eeldatakse vastastikuse avamise olulist erinemist, kui piiravate hankemeetmete tõttu esineb liidu ettevõtjate, kaupade ja teenuste tõsist ja korduvat diskrimineerimist.~~

~~Rakendusaktide vastuvõtmisel vastavalt lõikele 3 ei kiida komisjon kavandatavat kõrvalejätmist heaks, kui sellega rikutaks turulepääsukohustusi, mis liit on rahvusvaheliste lepingute raames võtnud.~~

5. ~~Vastastikuse avamise olulise erinemise hindamisel uurib komisjon järgmist:~~

~~(n) mil määral tagatakse asjaomase riigi riigihankealaste õigusaktidega läbipaistvus kooskõlas rahvusvaheliste riigihankevaldkonna standarditega ning välistatakse liidu kaupade, teenuste ja ettevõtjate diskrimineerimine;~~

~~(o) mil määral ametiasutused ja/või üksikud hankivad üksused võtavad kasutusele tavad, millega diskrimineeritakse liidu kaupu, teenuseid ja ettevõtjaid, või jätkavad selliste tavade kohaldamist.~~

6. ~~Enne kui komisjon teeb vastavalt lõikele 3 otsuse, kuulab ta kaasatud pakkuja või pakkujad ära.~~

7. ~~Lõike 1 kohaselt pakkumused kõrvale jätnud avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijad märgivad selle ära lepingu sõlmimise teates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42 või kontsessioonilepingute sõlmimist käsitleva direktiivi artiklile 27. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse lepingu sõlmimise teate standardvormid.~~

~~Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.~~

8. ~~Lõiget 1 ei kohaldata, kui komisjon on vastu võtnud rakendusakti, milles käsitletakse liiduga olulisi läbirääkimisi pidavast riigist pärit kaupade ja teenuste ajutist juurdepääsu, nagu on sätestatud artikli 9 lõikes 4.~~

III peatükk

Põhjendamatult madala hinnaga pakkumusi hõlmavad eeskirjad

Uurimised, konsultatsioonid ja hinnakohandusmeetmed

Artikkel 7

Põhjendamatult madala hinnaga pakkumused

~~Kui avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija kavatseb riigihankeid käsitleva direktiivi artikli 69 või vee, energeetika, transpordi ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste hankeid käsitleva direktiivi artikli 79 alusel pärast pakkuja selgituste kontrollimist aktsepteerida põhjendamatult madala hinnaga pakkumuse, mis hõlmab väljastpoolt liitu pärinevaid kaupu ja/või teenuseid ja mille puhul hõlmamata kaupade või teenuste väärtus ületab 50 % pakkumusega hõlmatud kaupade või teenuste koguväärtusest, teavitab ta sellest teisi pakkujaid kirjalikult, sh märgib põhjendamatult madala hinna või kulu põhjused ja olemuse.~~

~~Avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija võib jätta mis tahes teabe avalikustamata, kui see takistaks õigusaktide rakendamist või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks teatavate avalik õiguslike või eraõiguslike ettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks kahjustada ausat konkurentsi nende vahel.~~

IV peatükk

Komisjoni korraldatavad uurimised ja konsultatsioonid ning meetmed, millega ajutiselt piiratakse hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule

Artikkel 8 6

Uurimised seoses ELi ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsuga kolmandate riikide riigihanketurgudele

1. Kui komisjon leiab, et see on liidu huvides, võib ta igal ajal kas enda algatusel või huvitatud poolte või liikmesriigi taotlusel algatada väidetavate piiravate **ja/või diskrimineerivate** hankemeetmete **või -tavade** kindlakstegemiseks välishanke uurimise.

~~Eelkoige võtab komisjon arvesse, kas käesoleva määruse artikli 6 lõike 3 kohaselt on heaks kiidetud mitu kavatstavat kõrvalejätmist.~~

Kui uurimine algatatakse. ~~Uurimise algatamise korral avaldab komisjon Euroopa Liidu Teatajas teate, millega kutsutakse huvitatud pooli ja liikmesriike üles esitama komisjonile teatud ajavahemiku jooksul kogu asjakohase teabe.~~

2. ~~Lõikes 1 osutatud uurimine viiakse läbi artiklis 6 osutatud kriteeriumide alusel.~~
- 3.2. Komisjon koostab hinnangu kolmanda riigi **väidetavate** piiravate **ja/või diskrimineerivate** hankemeetmete **või -tavade kohaldama hakkamise või** jätkuva kohaldamise kohta huvitatud poolte ja liikmesriikide esitatud teabe ~~ja/või komisjoni korraldatud uurimise käigus ilmnenu~~ faktide **või mõlema** alusel. ~~Hindamine ning see viiakse lõpule üheksa kaheksa kuu jooksul alates uurimise alustamisest. Põhjendatud juhtudel võib kõnealust ajavahemikku pikendada kolme nelja kuu võrra.~~
- 4.3. Kui komisjon järeltab **oma** välishanke uurimise tulemusel, et asjaomane kolmas riik ei kohalda enam väidetavaid piiravaid **ja / või diskrimineerivaid** meetmeid **ega -tavasid või et nende tulemusel ei piirata liidu majandustegevuses osalejate ega liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu asjaomase kolmanda riigi hanke- või kontsessiooniturgudele,** ~~võtab~~ **lõpetab** komisjon vastu otsuse uurimise lõpetamiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 1 lõikes 7 osutatud kontrollimenetlusega.
4. **Kui komisjon on uurimise lõpetanud, teeb ta selle peamiste leidude aruande üldsusele kättesaadavaks.**

Artikkel 97

*Konsulteerimine kolmandate riikidega **ja komisjoni meetmed***

1. Kui uurimise tulemusel leitakse, et kolmas riik **on hakanud kohaldama või** kohaldab ~~jätkuvalt~~ piiravaid **ja / või diskrimineerivaid** hankemeetmeid **või -tavasid**, ning kui komisjon leiab, et see on ELi ~~liidu~~ huvides, võib komisjon kutsuda kõnealuse riigi osalema konsultatsioonides. **Selliste konsultatsioonide eesmärk on** ~~eesmärgiga tagada liidu ELi ettevõtjatele~~ **majandustegevuses osalejatele**, kaupadele ja teenustele võimalus osaleda kõnealuses riigis riigihankelepingute sõlmimist **või kontsessioonide andmist** hõlmavas pakkumismenetluses tingimustel, mis ei ole vähem soodsad kui kõnealuse riigi ettevõtjate suhtes kehtivad tingimused, ja ka selleks, et tagada läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete kohaldamine.

Kui kõnealune riik lükkab konsultatsioonides osalemise ettepaneku tagasi, ~~tee~~ **võtab** komisjon **kättesaadavate faktide alusel asjakohased meetmed** artikli 10 kohaste, kõnealusest kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu piiramist käsitlevate rakendusaktide vastuvõtmisel otsuse faktide alusel.

2. ~~Kui asjaomane riik on WTO riigihangete lepingu osaline või ta on sõlminud ELiga riigihankealaseid sätteid sisaldava kaubandusleppe, järgib komisjon kõnealuse lepingu kohast konsultatsioonide korraldamise ja/või vaidluste lahendamise korda,~~

~~kui piiravad meetmed on seotud hangetega, mis on hõlmatud turulepääsukohustustega, mis asjaomane riik on liidu suhtes võtnud.~~

2. Kui pärast konsultatsioonide alustamist võtab asjaomane riik rahuldavalt heastavaid / **või** korrigeerivaid meetmeid, kuid ei võta uusi turulepääsukohustusi, võib komisjon konsulteerimise peatada või lõpetada.

Komisjon jälgib kõnealuste heastavate **või** /korrigeerivate meetmete kohaldamist, võttes võimaluse korral aluseks teatavate ajavahemike tagant esitatava teabe, mida ta võib asjaomastelt kolmandatelt riikidelt taotleda.

3. Kui kolmas riik tühistab või peatab heastavate **või** /korrigeerivate meetmete võtmise või rakendab neid valesti, võib komisjon **teha järgmist**:

i) jätkata ~~või alustada uuesti~~ konsulteerimist asjaomase kolmanda riigiga ja/või

ii) toimida artikli 10 kohaselt, et võtta vastu rakendusakte kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu piiramiseks. **otsustada kehtestada rakendusaktiga artikli 8 kohane hinnakohandusmeede.**

Esimeses lõigus **Esimese lõigu punktis ii** nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 174 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Kui pärast konsultatsioonide ~~de~~ alustamist ilmneb, et piiravate **ja/või diskrimineerivate** hankemeetmete **või** -tavade kasutamise lõpetamiseks on kõige sobivam viis rahvusvahelise lepingu sõlmimine, peetakse läbirääkimisi kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 207 ja 218. ~~Kui teatav riik on pidanud Euroopa Liiduga olulisi turulepääsu käsitlevaid läbirääkimisi riigihankevaldkonnas, võib komisjon võtta vastu rakendusakti, millega nähakse ette, et kõnealusest riigist pärit kaupu ja teenuseid ei saa lepingute sõlmimise menetlusest artikli 6 kohaselt kõrvale jätta.~~ **Selliste läbirääkimiste toimumise ajaks võib uurimise peatada.**

5. Komisjon võib konsultatsioonide korraldamise lõpetada, kui asjaomane riik võtab liiduga kokkulepitud rahvusvahelisi kohustusi ühes järgmises raamistikus:

(p) WTO riigihankelepinguga liitumine;

(q) liiduga sellise kahepoolse lepingu sõlmimine, mis sisaldab turulepääsukohustusi riigihanke- **ja/või kontsessioonide** valdkonnas või

(r) WTO riigihankelepinguga või liiduga kõnealuse raamistiku raames sõlmitud kahepoolse lepinguga võetud turulepääsukohustuste laiendamine.

Konsulteerimine võidakse lõpetada ka siis, kui piiravad **ja/või diskrimineerivad** riigihankemeetmed **või -tavad** on kõnealuste kohustuste võtmisel jõus, kuid need sisaldavad üksikasjalikke sätteid kõnealuste **meetmete või** tavade järkjärguliseks kaotamiseks **mõistliku aja jooksul.**

6. Kui kolmanda riigiga peetavad konsultatsioonid ei anna rahuldavaid tulemusi 15 kuu jooksul alates päevast, mil **alustati konsultatsioone** ~~hakati konsulteerima~~ kõnealuse kolmanda riigiga, lõpetab komisjon konsulteerimise ja **võtab asjakohaseid**

meetmeid kaalub tegutsemist artikli 10 alusel, et võtta vastu rakendusakte, millega piiratakse kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste juurdepääsu. Elkõige võib komisjon otsustada kehtestada rakendusakti abil artikli 8 kohase hinnakohandusmeetme. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 14 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 108

Hinnakohandusmeetmed *Selliste meetmete võtmine, millega piiratakse hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu ELi riigihanketurule*

1. Kui artikli 8 kohase uurimise käigus ja pärast artiklis 9 osutatud menetluse järgmist leitakse, et kolmanda riigi võetud või jätkuvalt kohaldatavate piiravate meetmete tulemuseks on liidu ja asjaomase kolmanda riigi turgude vastastikuse avamise oluline erinemine, nagu on osutatud artiklis 6, võib komisjon vastu võtta rakendusakte, millega ajutiselt piiratakse kolmandast riigist pärit hõlmamata kaupade ja teenuste juurdepääsu. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. **Hinnakohandusmeetme võib kehtestada pakkumuste suhtes, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad kolmandast riigist pärit kaubad ja/või teenused, kui asjaomane kolmas riik hakkab kohaldama või kohaldab jätkuvalt piiravaid ja/või diskrimineerivaid hankemeetmeid või -tavasid.**

Hinnakohandusmeetmed kehtestatakse ainult lepingute suhtes, mille hinnanguline maksumus käibemaksuta on vähemalt 5 000 000 eurot.

2. Lõike 1 kohaselt võetavad meetmed võivad olla järgmised:
Hinnakohandusmeetmes sätestatakse trahv, mis ulatub kuni 20 %ni asjaomaste pakkumuste hinnast. Selles sätestatakse ka meetme kohaldamise mis tahes piirangud, mis on seotud näiteks järgmisega:
 - (s) selliste pakkumuste kõrvalejätmine, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad piiravaid hanketavasid järgivast riigist pärit hõlmamata kaubad või teenused ja/või
 - (t) riigihanked, milles osalevad teatavad **teatavate** kindlaksmääratud avaliku sektori **hankijate või** võrgustiku sektori hankijate kategooriad **kategooriate riigihanked**;
 - (u) riigihanked teatavate kindlaksmääratud **konkreetsete** kauba- või teenusekategooriate hankimiseks **või konkreetsete majandustegevuses osalejate kategooriate esitatud pakkumused**;
 - (v) riigihanked, mis ületavad teatavaid kindlaksmääratud künniseid või jäävad nende piiridesse;
 - (w) **konkreetsete kontsessioonide kategooriate kohta esitatud pakkumused**;
 - (x) **keskvalitsusest allapoole jäävatele tasanditele kuuluvate piirkondadega.**

~~b) kohustuslik hinnatrahv, mida kohaldatakse pakkumuse selle osa suhtes, mille moodustavad piiravaid hanketavasid järgivast riigist pärit hõlmamata kaubad või teenused.~~

3. ~~Lõike 1 kohaselt võetavad meetmed võivad eelkõige piirduda järgmisega:~~ **Artikli 9 kohaselt vastu võetud loetelusse kantud avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldavad hinnakohandusmeetmeid järgmise suhtes:**

a) **asjaomasest kolmandast riigist pärit majandustegevuses osalejate esitatud pakkumused, välja arvatud juhul, kui asjaomased majandustegevuses osalejad suudavad tõendada, et asjaomasest kolmandast riigist pärit kaubad ja teenused moodustavad vähem kui 50 % nende pakkumuse koguväärtusest, ja**

b) **asjaomasest kolmandast riigist pärit kaupu ja teenuseid sisaldavad pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad kolmandast riigist pärit kaubad ja teenused.**

Artikkel 9

Asjaomased avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad

4.

Komisjon määrab liikmesriikide poolt loetellu kantud avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad või avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate kategooriad, kelle hangete suhtes meetet kohaldatakse. Otsuse tegemise võimaldamiseks esitab iga liikmesriik asjakohaste avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate või avaliku sektori hankijate või võrgustiku sektori hankijate kategooriate loetelu. Komisjon tagab meetmete võtmise vajalikus ulatuses ja koormuse õiglase jaotuse liikmesriikide vahel.

Artikkel ~~11~~10 Hinnakohandusmeetmed~~Meetmete tühistamine või peatamine~~

1. Kui komisjon leiab, et artikli 9 lõike 4 ja artikli 10 kohaselt võetud meetmed ei ole enam põhjendatud, võib komisjon **Komisjon võib otsustada rakendusaktiga** vastu võtta rakendusakti, et:

(y) — tühistada meetmed või

(z) — peatada meetmete kohaldamine kuni üheks aastaks.

~~Punkti b kohaldamisel võib komisjon igal ajal rakendusakti abil ennistada meetmete kohaldamise.~~ **tühistada hinnakohandusmeetme või peatada selle kohaldamise teatavaks ajavahemikuks, kui asjaomane riik võtab rahuldavalt heastavaid või korrigeerivaid meetmeid.**

Kui kolmanda riigi võetud heastavad või korrigeerivad meetmed tühistatakse, peatatakse või neid rakendatakse ebakorrektselt, võib komisjon hinnakohandusmeetme kohaldamise rakendusakti abil igal ajal ennistada.

2. Komisjon teeb üldsusele kättesaadavaks oma järeldused asjaomase kolmanda riigi võetud heastavate või korrigeerivate meetmete kohta.

2.3. Käesolevas artiklis osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 174 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 11

Hinnakohandusmeetme kohaldamine*Teave pakkujatele*

1. Artikli 9 kohaselt vastu võetud loetelusse kantud avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldavad hinnakohandusmeetmeid järgmise suhtes:

a) asjaomasest kolmandast riigist pärit majandustegevuses osalejate esitatud pakkumused;

b) asjaomasest kolmandast riigist pärit kaupu ja teenuseid sisaldavad pakkumused, mille koguväärtusest üle 50 % moodustavad kolmandast riigist pärit kaubad teenused.

Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad ei kohalda hinnakohandusmeetmet punktis a osutatud pakkumuste suhtes, kui pakkujad suudavad tõendada, et asjaomasest kolmandast riigist pärit kaubad ja teenused moodustavad vähem kui 50 % nende pakkumusest.

Hinnakohandusmeetmet kasutatakse ainult pakkumuste hindamiseks ja nende hinnakomponendi pingeritta seadmiseks. See ei mõjuta eduka pakkujaga sõlmitava lepingu alusel maksmisele kuuluvat hinda.

2. Kui avaliku sektori hankijad ja ~~–~~ võrgustiku sektori hankijad viivad läbi hanke- või kontsessioon ~~imenetluse~~, mille suhtes kohaldatakse artikli 10 kohaselt vastu võetud piiravaid hinnakohandusmeetmeid või ~~artikli 11 kohaselt ennistatud meetmeid,~~ esitavad nad selle teabemärgivad nad selle ära hanketeates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2014/24/EL ~~2004/18/EÜ~~ artiklile 35 ~~49~~ või direktiivi 2014/24/EL ~~2004/17/EÜ~~ artiklile 42 ~~69~~ või kontsessiooniteates, mille nad avaldavad vastavalt direktiivi 2014/23/EL artiklile 31. Komisjon ~~võtab~~ võib võtta kooskõlas artikli 14 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega vastu rakendusaktid ~~kehtestamiseks~~ direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL kohaselt avaldatud hanke- või kontsessiooniteadete standardvormide kohandamiseks. ~~kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.~~

3.2 Kui pakkumus jäetakse kõrvale artikli 10 kohaselt võetud või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmete alusel, teavitavad avaliku Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teavitavad kõrvalejäetavaid pakkujaid käesoleva määruse kohaselt võetud või ennistatud hinnakohandusmeetme kohaldamise alustamisel sõlmitud lepingutest või antud kontsessioonidest.

4. Hinnakohandusmeetme kohaldamisel nõuavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad pakkujatelt, et nad esitaksid teabe pakkumuses sisalduvate kaupade ja/või teenuste päritolu kohta ja asjaomasest kolmandast riigist pärit kaupade ja teenuste väärtuse protsendina pakkumuse koguväärtusest. Nad aktsepteerivad pakkujate endi kinnitusi.

Avaliku sektori hankija võib menetluse mis tahes etapis paluda pakkujal esitada vajaduse korral täiendavad dokumendid, et tagada menetluse nõuetekohane läbiviimine. Edukal pakkujal palutakse alati esitada üksikasjalikum teave tarnitavate kaupade ja teenuste päritolu kohta.

Artikkel 12

Erandid

1. Avaliku sektori ja /võrgustiku sektori hankijad võivad otsustada jätta hanke- või kontsessioonimenetluse suhtes artikli 10 kohased hinnakohandusmeetmed kohaldamata, kui

(aa) avaliku sektori hankija või /võrgustiku sektori hankija nõuetele vastavad liidu ja/või hõlmatud kaubad või teenused puuduvad või

~~(bb)~~ meetmete kohaldamise tulemusel suureneks lepingu hind või kulu ebaproportsionaalselt.

2. Kui avaliku sektori hankija või /võrgustiku sektori hankija kavatseb kohaldada käesoleva määruse artikli 10 kohaselt vastu võetud või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmeid hinnakohandusmeetmeid, märgib ta oma kavatsuse ära hanketeates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi 2004/18/EÜ artiklile 35 või direktiivi 2004/17/EÜ artiklile 42. 2014/24/EL artiklile 49 või direktiivi 2014/25/EL artiklile 69 või kontsessiooniteates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi 2014/23/EL artiklile 31. Ta teavitab komisjoni hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul alates hanketeate avaldamisest.

Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse hanketeadete ja teadete standardvormid kooskõlas artikli 17 lõikes 3 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Teade peab sisaldama järgmisi andmeid:

(cc) avaliku sektori hankija või /võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;

(dd) lepingu eseme kirjeldus;

- (ee) teave vastuvõetavate ~~ettevõtjate~~ **majandustegevuses osalejate**, kaupade ja/või teenuste päritolu kohta;
- (ff) põhjused, miks ~~piiravaid~~ **hinnakohandus**meetmeid ei kohaldata, ning selle erandi kasutamise üksikasjalik põhjendus;
- (gg) vajaduse korral mis tahes muu teave, mida avaliku sektori **hankija või** / võrgustiku sektori hankija vajalikuks peab.

Komisjon võib asjaomasel avaliku sektori **hankijal või** / võrgustiku sektori hankijal paluda esitada lisateavet.

4.3.

Kui avaliku sektori **hankija või** / võrgustiku sektori hankija **korraldab välja kuulutamiset** **läbirääkimistega hankemenetluse** toimib vastavalt direktiivi **2014/24/EL artiklile 32 või direktiivi 2014/25/EL artiklile 50** 2004/18/EÜ artiklile 31 või direktiivi 2004/17/EÜ artikli 40 lõike 3 punktile 2 ja otsustab mitte kohaldada käesoleva määruse artikli 10 kohaselt vastuvõetud või artikli 11 kohaselt ennistatud **hinnakohandus**meedet, märgib ta selle ära lepingu sõlmimise teates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi **2014/24/EL** 2004/18/EÜ artiklile 35 **50** või direktiivi **2014/25/EL** 2004/17/EÜ artiklile 43 **70 või kontsessiooniteates, mille ta avaldab vastavalt direktiivi 2014/23/EL artiklile 32**, ning teavitab sellest komisjoni hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul alates lepingu sõlmimise teate avaldamisest.

Kõnealune teade saadetakse elektrooniliste vahendite abil, kasutades standardvormi. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse hanketeade ja teadete standardvormid kooskõlas artikli 17 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega. Teade sisaldab järgmisi andmeid:

- (hh) avaliku sektori hankija **või** / võrgustiku sektori hankija nimi ja kontaktandmed;
- (ii) lepingu **või kontsessiooni** eseme kirjeldus;
- (jj) teave vastuvõetud ~~ettevõtjate~~ **majandustegevuses osalejate**, kaupade ja/või teenuste päritolu kohta;
- (kk) ~~põhjused, miks piiravaid meetmeid ei kohaldata, ning selle erandi kasutamise üksikasjalik põhjendus;~~
- (ll) vajaduse korral mis tahes muu teave, mida avaliku sektori hankija **või** / võrgustiku sektori hankija vajalikuks peab.

Artikkel 163

Rakendamine

1. Kui avaliku sektori hankijad või / võrgustiku sektori hankijad kohaldavad artiklis 132 sätestatud erandeid valesti, võib komisjon kohaldada direktiivi 89/665/EMÜ²⁹ artikli 3 või direktiivi 92/13/EMÜ³⁰ artikli 8 kohaseid korrigeerivaid meetmeid.
2. Sellised lepingud, mis komisjon on sõlminud ~~ettevõtjaga~~ **majandustegevuses osalejaga**, kes rikub **hinnakohandusmeetet** komisjoni rakendusakte, mille komisjon on vastu võtnud **või ennistanud** artikli 6 **käesoleva määruse** kohaselt, ja mis hõlmavad kavatsatud kõrvalejätmist, millest avaliku sektori / võrgustiku sektori hankija on teatanud, või artikli 10 kohaselt vastuvõetud meetmeid või artikli 11 kohaselt ennistatud meetmed, tunnistatakse on kehtetud, direktiivi 2007/66/EÜ tähenduses.

IV peatükk

~~Delegeeritud ja rakendusvolitused~~ **Rakendusvolitused**, ARUANDLUS JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 143

Lisa muudatused

~~Komisjonile antakse volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 14 seoses lisa muudatustega, et kajastada uusi rahvusvahelisi lepinguid, mida liit sõlmib riigihankevaldkonnas.~~

Artikkel 15

~~Delegeeritud volituste rakendamine~~

1. ~~Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.~~
2. ~~Käesoleva määruse artikli 14 kohased delegeeritud volitused antakse komisjonile määramata ajaks alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].~~
3. Euroopa Parlament või nõukogu võivad artikli 14 kohased delegeeritud volitused igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu

²⁹ Nõukogu direktiiv 89/665/EMÜ, 21. detsember 1989, riiklike tarne- ja ehitustöölepingute sõlmimise läbivaatamise korra kohaldamisega seotud õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 33).

³⁰ Nõukogu direktiiv 92/13/EMÜ, 25. veebruar 1992, veevarustus-, energeetika-, transpordi- ja telekommunikatsioonisektoris tegutsevate üksuste hankemenetlusi käsitlevate ühenduse eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 76, 23.3.1992, p.14).

~~Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.~~

4. ~~Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.~~
5. ~~Käesoleva artikli kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub ainult siis, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole esitanud sellele vastuväiteid kahe kuu jooksul alates sellest, kui õigusakt Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavaks tehti, või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne nimetatud ajavahemiku möödumist komisjonile teatanud, et ei kavatse vastuväiteid esitada. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.”~~

Artikkel 174

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab nõukogu otsuse 71/306/EMÜ alusel loodud riigihankelepingute nõuandekomitee³¹ ning nõukogu määruse (EÜ) nr 2015/1843 (kaubandustöket määruse)³² artikli 7 kohaselt loodud komitee. Kõnealused komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 artikli 3 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamise korral kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5 ning pädevaks komiteeks on kaubandustöket määrusega loodud komitee.
3. Käesolevale lõikele viitamise korral kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4 ning pädevaks komiteeks on nõukogu otsusega 71/306/EMÜ loodud komitee.

Artikkel 185

Konfidentsiaalsus

1. Käesoleva määruse alusel saadud teavet kasutatakse ainult selleks, milleks seda nõuti.
2. Komisjon, nõukogu, Euroopa Parlament, liikmesriigid ja nende ametnikud ei avalda teabe andja eriloata käesoleva määruse alusel saadud mis tahes konfidentsiaalset teavet.
3. Teabe andja võib taotleda esitatud teabe käsitamist konfidentsiaalsena, Konfidentsiaalsusetaotlusele lisaks tuleb ja esitada mittekonfidentsiaalne kokkuvõtte teabest või põhjendus, miks teavet ei saa kokkuvõtlikult esitada.

³¹ Nõukogu otsus 71/306/EMÜ, 26. juuli 1971, riiklike ehitustöölepingute nõuandekomitee loomise kohta (EÜT L 185, 16.8.1971, lk 15).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2015/1843, 6. oktoober 2015, millega kehtestatakse liidu meetmed ühise kaubanduspoliitika vallas, et tagada rahvusvahelistest kaubandusreeglitest, eeskätt Maailma Kaubandusorganisatsiooni egiidi all kehtestatud reeglitest tulenevate liidu õiguste kasutamine (kaubandustöket määrus), (ELT L 272, 16.10.2015, lk 1).

4. Kui ~~selgub~~, et konfidentsiaalsusetaotlus ei ole põhjendatud, ning kui teabe andja kas ei soovi teavet avalikustada või ei luba seda üldsõnalises või kokkuvõtlikus vormis avaldada, võib kõnealuse teabe jätta arvesse võtmata.
5. Lõiked 1 kuni ~~45~~ ei takista liidu ametiasutustel üldise teabe avalikustamist. Sellise avaldamise puhul tuleb arvesse võtta asjaomaste poolte õigustatud huvi, et ei avaldataks nende ärisaladusi.

Artikkel 196

Aruandlus

31. detsembriks~~1. jaanuariks 2017~~**8** ja vähemalt iga kolme aasta järel **pärast seda**~~alates~~ käesoleva määruse jõustumisest esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta ning selle kohta, millist edu on käesoleva määruse raames saavutatud rahvusvahelistel läbirääkimistel seoses ~~ELi ettevõtjate~~ **liidu majandustegevuses osalejate** juurdepääsuga riigihankelepingute **või kontsessioonide** sõlmimise menetlusele kolmandates riikides. Selleks esitavad liikmesriigid taotluse korral komisjonile asjakohast teavet.

Artikkel 2017 Direktiivi 2014/25/EL muutmine~~Kehtetuks tunnistamine~~

~~Direktiivi 2004/17/EÜ artiklid 58 ja 59~~**Direktiivi 2014/25/EL artiklid 85 ja 86** tunnistatakse ~~kehtetuks~~ **jäetakse välja** alates käesoleva määruse jõustumisest.

*Artikkel 218***Jõustumine**

Määrus jõustub kuuekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

~~Loetelu rahvusvahelistest lepingutest, mis liit on sõlminud riigihankevaldkonnas ja mis hõlmavad turulepääsukohustusi~~

~~Mitmepoolsed lepingud:~~

~~–WTO riigihankeleping (EÜT L 336, 23.12.1994)~~

~~Kahepoolsed lepingud:~~

~~Euroopa Ühenduse ja Mehhiko vaheline vabakaubandusleping (EÜT L 276, 28.10.2000, L 157, 30.6.2000)~~

~~Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline riigihangete teatavaid aspekte käsitlev kokkulepe (EÜT L 114, 30.4.2002)~~

~~Euroopa Ühenduse ja Tšiili vaheline vabakaubandusleping (EÜT L 352, 30.12.2002)~~

~~–Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 87, 20.3.2004)~~

~~–Euroopa Ühenduse ja Horvaatia vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 26, 28.1.2005)~~

~~–Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Montenegro vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 345, 28.12.2007)~~

~~–Euroopa Ühenduse ja Albaania vaheline stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping (ELT L 107, 28.4.2009)~~

~~–Euroopa Liidu ja Lõuna-Korea vaheline vabakaubandusleping (ELT L 127, 14.5.2011)~~